

onafhankelijk studentenblad

veto

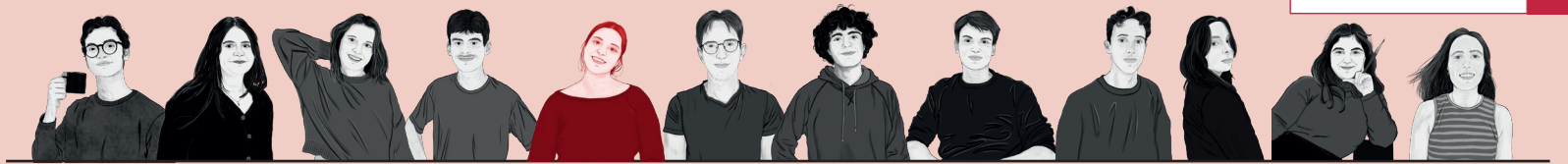
jaargang 52 nummer 4
15 december 2025
drieweeklijks blad
erkeningsnummer p706128
afgiftekantoor Leuven

bpost
PB-PP | B-02817
BELGIE(N) - BELGIQUE

Zonder scherm de examens door

Doe jij ook een digitale detox?

In deze editie

Deze studenten trokken de stekker eruit: 'Je vergeet dat je gsm bestaat'

Studenten lenen minder boeken uit en downloaden meer

Hoe word je praeses?

Casussen over lesopnames bij het Vlaams Mensenrechteninstituut

De professor die comedian werd: 'Over Demir maak ik nog geen grappen'

Izzeldin Abuelaish: 'Haat moet gebroken, verslagen en vernietigd worden'

Kan defensie onze universiteit verleiden tot meer militair onderzoek?

'België heeft zoveel succesvolle animatie, maar te weinig mensen weten dat'

- 4 Wie verbetert je examens?
- 5 Leuvense loopclub RISE houdt geen winterslaap
- 17 De Tegenspraak: moeten we bibreservaties afschaffen?
- 24 Schaam je toch niet voor de knuffel in je bed
- 31 Wie ben jij onder de feestdagen?
- 36 Sjarels Crypto

'Het mooie aan muziek is dat je je masker kan afzetten'

'De verbale oorlog in de regering kan leiden tot verkiezingen die niemand wil'

Digitale detox is geen luxe, maar een noodzaak

Waar vroeger smartphones en laptops nieuwigheden waren, leven we nu in een tijdperk waarin een digitale detox revolutionair lijkt. Onze schermen vullen zich met meetings, meldingen en een onophoudelijke stroom aan content, terwijl het verlangen naar rust groeit, naar stilte, naar een wereld die niet voortdurend onze aandacht eist. De digitale detox was vroeger misschien een luxe voor de bevoorrechten, maar wordt stilaan een broodnodige stap voor ons mentaal welzijn.

Op het eerste gezicht lijkt een digitale detox enkel iets voor wie genoeg tijd, geld en vrijheid heeft. Je moet je werk even loslaten, je vrienden laten wachten en deadlines uitstellen die elkaar aan een sneltempo opvolgen. Het voelt bijna decadent om een moment te nemen waarbij je niets of niemand te woord staat. Alsof offline gaan een wellnessafspraak is die je jezelf cadeau doet voor Kerst.

Maar onder die laag van luxe schuilt een andere waarheid: onze hersenen schreeuwen om rust, om een pauze. We zijn niet gemaakt om driehonderd meldingen per dag te verwerken, onze aandacht te versplinteren over twintig openstaande apps of online onoprechte vriendschappen te onderhouden met vreemden – of nog erger, met AI.

Offline gaan is geen ontspanning, het is een heroriëntering van onze aandacht

Wanneer je je gsm checkt voor de tijd, uren doelloos scrolt en hem dan weglegt zonder ooit naar de tijd te hebben gekeken, dan weet je dat je een verslaving hebt. Wat we normaal zijn beginnen vinden, is alles

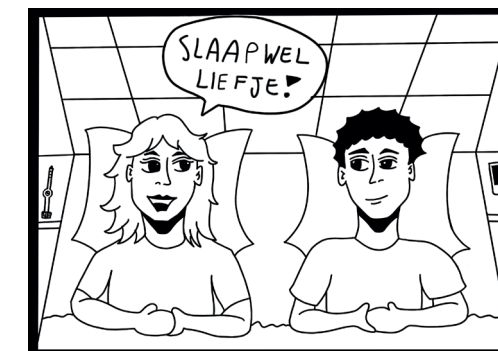
behalve normaal. Een digitale detox is niet langer een extraatje, maar een noodzaak.

Misschien is een andere aanpak nodig: dat befaamde woord 'detox' herbekijken. Het woord suggereert dat we ons volledig moeten loskoppelen, al onze sociale media moeten verwijderen en weer een *old school* Nokia moeten vastnemen. Maar wat als we het stap voor stap doen? Je telefoon niet naast je bed leggen en zo een schermvrije ochtend tegemoetgaan. Pak eens een boek vast of complimenteer iemand in het echt in plaats van onder een Instagrampost.

In een wereld die steeds luider wordt, is offline gaan geen ontsnapping. Het is een heroriëntatie van onze aandacht naar belangrijkere dingen. Afstand kunnen nemen van het digitale is niet hip, maar noodzakelijk. ☺

Jutta Heylen is redacteur Student. Het editoriaal wordt gedragen door de voltallige redactie.

Cartoon van de maand © Lien Forier

Wie verbetert je examens?

Wil jij weten wie met een rode pen door je examen gaat? Dat is niet alleen de professor van het vak. Wij geven je een snelcursus examens verbeteren. MAITÉ FABRY

Nu de examens naderen, vraag jij je misschien af wie ze opstelt en, vooral, wie ze verbetert. Katrien Antonio, vice-decaan Onderwijs van de Faculteit Economie en Bedrijfs-wetenschappen, helpt je uit de nood.

Ze legt uit dat examens opgesteld worden door een didactisch team. 'Dat kan bestaan uit één persoon bij kleinere opleidings-onderdelen, maar ook uit een groter team bij vakken met veel studenten.'

Tot dat team behoort in de eerste plaats de verantwoordelijke docent of titularis van het vak, aangevuld met andere docenten die bij het vak betrokken zijn, doctoraatsstudenten uit het team van de professor en eventueel studiebegeleiders bij opleidings-onderdelen van de mijlpaal.

Alle leden van dat team kennen de inhoud van het vak goed en maken onderling afspraken over wie welke examenvragen aanlevert. 'Zij komen samen om mogelijke examenvragen te bespreken.'

'Houd best de zeven kalenderdagen na de bekendmaking van je resultaten vrij'

— Katrien Antonio, *vice-decaan Onderwijs (faculteit Economie en Bedrijfswetenschappen)*

'De professor coördineert dat, geeft zelf input en controleert of alle leerdoelen zijn afgedekt in de examenvragen, zodat een evenwichtig examen ontstaat.' Die groep van proffen, doctoraatsstudenten en onderwijsondersteuners is ook betrokken bij het verbeterproces.

De verbeter sleutel

De verbetering begint al bij het opstellen van een verbeter sleutel of beoordelingsschema, vertelt Antonio. Daarin staat welke antwoorden verwacht worden of welke varianten mogelijk zijn, maar ook welke score gekoppeld kan worden aan elk onderdeel in de verbeter sleutel.

'Zodra zo'n verbeter sleutel is afgesproken, kunnen verschillende leden van het didactisch team onder elkaar afspreken. Ze bespreken hoe ze dat examen gaan verbeteren, wie welke vraag corrigeert en wie nog eens door de kopij gaat om het eindresultaat vast te stellen.'

Studenten kunnen die verbeter sleutel niet rechtstreeks inkijken. Daarom is het belangrijk dat je naar het inkijkmoment gaat, waar je via de professor een verbeterde kopie van je examen te zien krijgt. Houd dus best de zeven kalenderdagen na de bekendmaking van je resultaten vrij. ☺

De vraag van de maand

Elke maand beantwoordt *Veto* een studentikoze vraag. Wil jij dat we iets voor je uitzoeken? Stuur dan een mailtje naar veto@veto.be.

dichterbij: Amber Herstraets

Soms staar je je stil

Het dichtstbijzijnde raam is een overloop naar
Die halfdronken avond
Het scheutje melkwegstelsel in je koffie
De kleurschakeringen in de ogen van je beste vriend

Ook medestudenten buigen zich over hun bureau
Ze staren
Ze denken aan dutten met tikkende regen op het dak
Hun favoriete koffiekoek als kind
Aan aftersun smeren op rode schouders
Wolkjes bij een slappe lach in een vriesnacht
De stem van hun opa in een oude opname

Voor nu staar je
Jezelf terug stil in je boeken
De blok is de elektriciteit van een te snelle aanraking
De aankondiging van een stortbui
Een sneeuwdeken dat bestaat uit dikke vlokken
Kinnekessuiker

Amber Herstraets
is student Culturele
Studies aan de KU
Leuven.

Leuvense loopclub RISE houdt geen winterslaap

Runclubs kenden hun *boom* in 2025. Maar blijven die sporters lopen in de winter of bevriest hun motivatie? RISE, een Leuvense loopclub, vertelt alvast dat ze niet van plan zijn een pauze in te lassen JUTTA HEYLEN

RISE is een loopclub, opgericht in 2024, die *social runs* organiseert in Leuven. Oorspronkelijk werd de club gesticht door een groepje van vijf, waaronder Charlotta Hendriks. 'Ik liep met twee vriendinnen en wij eindigden ons loopje altijd met een koffie. We dachten toen dat het eigenlijk wel leuk zou zijn om een *social run* te organiseren: iets cools, iets trendy, iets dat er in Leuven nog niet was.'

Vlak nadat het idee ontstond, ontmoetten de vriendinnen toevallig nog twee personen die er hetzelfde over dachten. 'We hebben dan samengezeten en we hadden een gemeenschappelijk idee: *Rise, run and coffee*.'

'Tijdens het lopen voel je je een beetje high on life'

RISE organiseert tegenwoordig elke zondag een *social run*. Daarnaast vind je hen elke twee weken ook terug op een woensdag. 'Op zondag komen vooral de mensen die in Leuven wonen of studenten die in het weekend blijven. Door de week verschijnen de mensen die er wonen ook wel, maar vooral de studenten.'

'In de blok komen er natuurlijk minder mensen. Maar dat maakt het niet per se minder leuk. Soms is het zelfs toffer omdat je dan meer contact kan leggen met mensen.'

De naam RISE heeft twee betekenissen. Ten eerste verwijst hij naar het ochtendgloren. 'Je staat op en begint te lopen.' Daarnaast heeft de naam nog een tweede betekenis. 'RISE, want de endorfines komen omhoog zodra je begint te sporten. Tijdens het lopen voel je je een beetje *high on life*.'

Lopen in de winter

Nu de wintermaanden voor de deur staan, is de koude trotseren om te gaan lopen het

laatste wat veel mensen willen. Het vriest, het is nat, vroeg donker en wanneer je alleen loopt, is het plezier soms ver te zoeken.

Toch merkt Charlotta niet direct een verschil in de opkomst: 'Ik denk dat mensen het leuker vinden om met een groep te lopen omdat je dan die motivatieboost hebt. In de zomer zijn er natuurlijk in het algemeen meer lopers. Maar de mensen die consistent proberen te trainen, komen ook nu zeker mee.'

Ook proberen ze met hun verschillende afstanden alle soorten lopers aan te trekken. 'We gaan ook dit jaar naar de Leuven Marathon en Halve Marathon toe werken. Zo gaan we bijvoorbeeld de lange loopjes terugbrengen. Mensen vinden dat heel fijn, we hebben vorig jaar samen tot dertig kilometer gelopen. Het is echt gek hoeveel mensen daar bij waren.'

Daarnaast werkt RISE samen met verschillende merken en horecazaken om lopers aan te trekken wanneer de dagen korter worden. 'We hebben altijd leuke *collabs* met verschillende mensen en zaken, zoals Patty Sips. Tijdens onze *long runs*, hebben

we ook samengewerkt met een ander merk waardoor we gratis *fuel* zoals gelletjes in het midden van ons loopje kregen.'

Looptips

Voor alle lopers die misschien nu nog onzeker zijn, of hun kot helemaal niet willen buitenkomen wanneer de koude wind hen begroet, heeft Charlotta nog enkele tips. 'Start traag. Ik denk dat je op Strava jezelf veel te snel vergelijkt. Veel mensen denken: "Oh, die loopt 5:30/km en ik maar 7:00/km." Dat is demotiverend en ik denk dat we ons soms te hard vergelijken met dingen die we daar zien. Ten tweede, spreek zeker ook eens af met een vriend of vriendin want dan gaat de tijd echt een stuk sneller.'

Voorlopig doet deze loopclub in Leuven dus geen winterslaap maar blijft ze mensen aanmoedigen om naar buiten te komen. 'Het weer valt eigenlijk wel nog mee, het is niet super koud en het is gewoon heel leuk als er veel gemotiveerde lopers zijn.' ☺

© Charlotta Hendriks

Deze studenten trokken de stekker eruit: 'Je vergeet dat je gsm bestaat'

Van eindeloos scrollen tot permanente bereikbaarheid: digitale prikkels zijn niet meer weg te denken uit ons dagelijks leven. De roep om minder schermtijd klinkt dan ook luider dan ooit. AMÉLIE BRAEM, JUTTA HEYLEN

'Helpt sociale media mij?' Dat vraagt Ward Duynslaeger Verbeke, student Rechten, zich af. 'De grootste val voor mij was eigenlijk om te zien hoe dat ik een bericht kreeg, naar WhatsApp ging, maar dan verstrooid geraakte op het web.'

Het gebruik van de meeste sociale media-apps stijgt, dat blijkt uit cijfers van de digimeter uit 2024. Zo steeg het dagelijkse gebruik van Instagram onder 18- tot 24-jarigen van 76 naar 83 procent. Ook TikTok groeide met drie procent.

'Ze zijn er op uit om al je tijd weg te snoepen'

— Lise-Marie Nassen,

'Ik denk dat sociale media een plaats kunnen hebben in onze samenleving. Er is ruimte voor vrijetijdsbesteding en voor ontspanning, ook op die plekken. Het gevaar is enkel dat je te veel tijd verspilt op die apps. Die bedrijven, zoals Meta of TikTok, zetten algoritmes in om je zo lang mogelijk vast te houden in die app en het ook zo aangenaam mogelijk te maken', vertelt Ward.

Lise-Marie Nassen voltooide haar doc-

tooraat aan de KU Leuven over digitale disconnectie en het effect ervan op ons psychologisch welzijn. Ze liet voor een van haar studies deelnemers disconnecteren van TikTok.

'In het algemeen hebben de deelnemers gemiddeld twintig minuten minder lang op TikTok gezeten, dus de interventie was zeker effectief in het gebruik ervan. We ontdekten ook dat het een klein maar positief effect had op hoe je je dagelijks voelt en je dagelijkse mindfulness.'

Oplossingen

Aan de ene kant zijn er mensen die zweren bij een leven zonder gsm om rust en vrijheid terug te vinden. Aan de andere kant zijn er diegenen voor wie hun telefoon praktisch en sociaal onmisbaar is.

Ward gebruikt een e-ink-gsm. 'Ik heb lang zo'n Nokia gehad, dat stak mij ook wel tegen, je moet dan drie keer tikken voor een letter. Dan heb ik de Mudita Kompakt gevonden, een beetje zoals een Nokia maar je kan er gemakkelijker op typen. Dit is een perfect instrument voor mij om overbodige applicaties te laten vallen en toch nog contact te hebben met vrienden en familie.'

Een digitale detox is niet makkelijk in deze maatschappij. Alles gebeurt online en zelfs om aan je studiemateriaal te komen,

ben je verplicht je gsm te gebruiken voor de KU Leuven Authenticator. Maar daar heeft Ward een handige oplossing voor gevonden. 'Ik ontdekte een klein apparaatje dat een zescijferige code weergeeft. In plaats van een pop-up melding te krijgen op je smartphone, zie je een balkje waarop je die code moet invullen.'

Sociaal leven of detox

'Over het algemeen denk ik dat iedereen wel baat heeft bij een disconnectie', vertelt Nassen. 'Zeker vandaag, wanneer veel van die sociale mediaplatformen verslavende designs toepassen. Ze zijn er veel harder op uit om al je tijd weg te snoepen.'

Jana Verstrepen, student Kunstwetenschappen, deed ook al een digitale detox, maar wel om andere redenen. 'Ik had gewoon geen geld meer om een nieuwe iPhone te kopen en dat vond ik dan op zich wel fijn. Het was ook vlak voor de blok, dus ik dacht: "Dit is het perfecte moment." Je pakt normaal je gsm vast en je begint te scrollen op Instagram of TikTok. Dat neemt heel veel tijd in en zeker tijdens de blok is dat niet iets waar je best je tijd in steekt.'

Voor wie denkt dat een digitale detox saai is: niets is minder waar. Het zijn gewoon andere gewoontes die je jezelf moet aanleren. 'Je vergeet dat je gsm bestaat na een

'Ik had een beetje schrik dat mensen mij niet meer zouden sturen als ze het via SMS moesten doen.'

© Amélie Braem

'We leven in een maatschappij waarin je mensen eerst toevoegt op Instagram en daarna pas hun nummer krijgt.'

© Amélie Braem

tijd, maar als je er dan terug een hebt, is het ook gemakkelijk om er terug in te vervallen. Ik had tijdens mijn detox wel bepaalde gewoontes. Ik had altijd een boek mee om te lezen op de trein of voor momenten waarbij ik moest wachten.'

Maar een digitale detox is niet altijd even evident. Zo verlies je een deel van je sociale leven, of je dat nu wilt of niet. 'We leven in een maatschappij waarin je mensen eerst toevoegt op Instagram en daarna pas hun nummer krijgt. Mijn vriendinnen hadden ook een bepaalde groepschat op Snapchat en je voelt je dus wel van bepaalde dingen geïsoleerd', vertelt Jana.

Ook Ward worstelde even met de combinatie van zijn sociale leven en zijn detox. 'Ik had toen een beetje schrik dat mensen niet meer met mij zouden willen sturen als ze dat via sms moeten doen, ook daar heb ik de balans moeten opmaken. Het zal misschien voor anderen moeilijker gaan, maar ze kunnen mij wel bereiken.'

'Als ze, puur en alleen omdat het niet op Whatsapp gaat, de vriendschap laten hangen, kan je de vraag stellen: "Is het wel zo'n hechte vriendschap?" Dus daar waren er ook geen argumenten meer om het niet te laten vallen.'

Tips and tricks

Ze hebben dan wel een digitale detox gedaan of zijn ermee bezig, maar ze raden het ook aan. 'Ja, het zou raar zijn moest ik dat niet zeggen. Ik denk dat het zeer verrijkend is voor anderen', vertelt Ward. 'Ik merk ook dat het heel veel invloed heeft op mijn gezondheid en slaap. Ik heb nu een week of twee geleden toch mijn laptop meegenomen omdat ik hem nodig had voor een werkcollege en ik merk zo hard het verschil.'

'Het beïnvloedt je eetpatronen ook,' voegt Ward toe. 'Als je bijvoorbeeld tijdens een pauze iets van media of een tv-show bekijkt, is het heel verleidelijk om een koekje te eten of een zak chips te openen.'

Daarnaast heeft zo'n detox volgens hem weglaten een positief effect op de relaties in onze omgeving. 'Ik denk dat we soms niet genoeg beseffen dat in plaats van Snapchat-foto's of video's en TikToks te sturen naar elkaar, het veel meer verrijkend is om gewoon met die mensen af te spreken.'

Hoe je aan zo'n detox begint, is voor velen nog een mysterie. 'Een groot deel van de bestaande literatuur is gebaseerd op studies waarbij deelnemers gevraagd worden om bijvoorbeeld een week lang hun smartphone niet te gebruiken. En dat is natuurlijk helemaal niet zo'n realistische situatie, heel

weinig mensen gaan dat in hun dagelijks leven kunnen toepassen', vertelt Nassen.

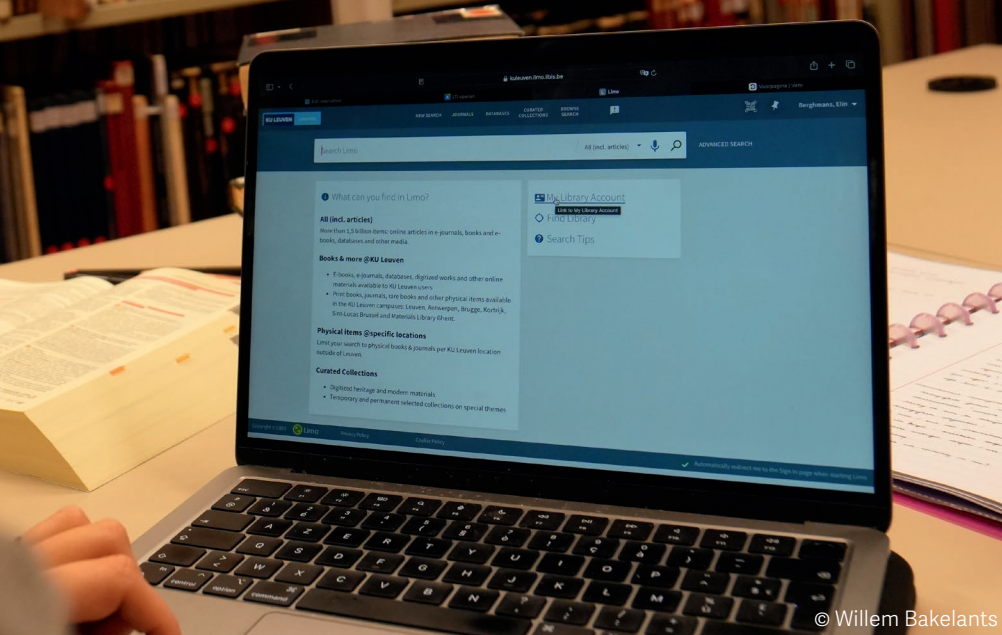
Lise-Marie geeft enkele strategieën mee die je wel kan implementeren. 'Als je weet van jezelf dat het niet zou werken om TikTok een hele examenperiode lang te verwijderen, dan is dat niet zo'n goede strategie. Je gaat dan terugvallen in die gewoonte en dan zit je daarna ook met een gevoel van: "Ik heb gefaald en ik heb de zelfcontrole niet." Denk na over welke strategie bij jou past.'

'Als er bepaalde momenten zijn waarop je altijd vervalt in het *endless scrollen*, denk dan aan een strategie daarvoor. Er zijn apps die frictie kunnen bieden, die je naar je scherm laten kijken voor je naar TikTok kan gaan zodat je je afvraagt: "Wil ik hier naartoe of is dit gewoontegedrag?"'

'Of als je juist het type bent dat door notificaties heel hard wordt afgeleid, kan je nadenken over dat management. Laat dan enkel de belangrijkste doorkomen of laat ze enkel door op een bepaald moment. Zomaar denken: "Ik ga het eraf smijten en dan is de kous af", dat wekt mogelijks alleen maar frustratie op.'

Studenten lenen minder boeken uit en downloaden meer: 'De rol van de bib verandert'

Het aantal uitgeleende boeken aan bibliotheken van de KU Leuven daalde op tien jaar tijd met veertig procent. Het aantal downloads op Limo verdubbelde. Ondertussen verandert de rol van bibliotheken. 'We willen vooral ontmoetingsplaatsen zijn.' ELIZE DE RYCK

© Willem Bakelants

Het fysieke boek krijgt het zwaar te verduren. Dat blijkt uit de cijfers voor het aantal uitgeleende boeken en tijdschriften aan KU Leuven Bibliotheken van de voorbije tien jaar, die *Veto* opvroeg. Waar het aantal uitgeleende boeken in 2014 nog 165 duizend bedroeg, ging het vorig jaar om 99 duizend. Dat is een daling met veertig procent. De cijfers zijn er enkel voor boeken die officieel geregistreerd werden als 'uitgeleend'.

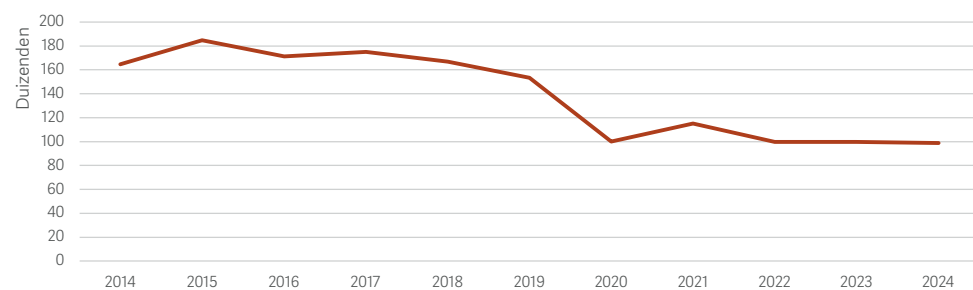
Tegelijkertijd neemt het aantal digitale raadplegingen sterk toe. In 2014 bedroeg het totaal aantal downloads van e-boeken en e-tijdschriften via Limo, de geïntegreerde databank van Associatie KU Leuven, 5,7 miljoen. Tien jaar later staat dat aantal op 14 miljoen: meer dan een verdubbeling. Zit het gebruik van fysieke boeken in de slop?

Steeds meer digitaal

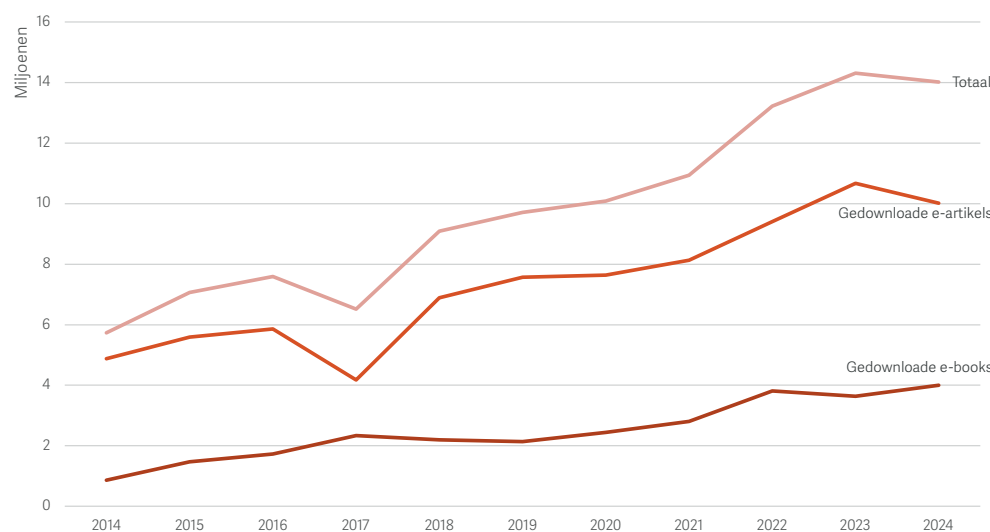
'Hoewel er een verschil is tussen de disciplines, is er inderdaad een duidelijke verschuiving', zegt Demmy Verbeke, hoofd van Artes, dat de bibliotheken van de faculteit Letteren beheert. 'Twintig jaar geleden hadden we bijvoorbeeld nog veel fysieke tijdschriften, dat is nu quasi volledig aan het verdwijnen.'

Elke Ghesquière, hoofd van 2Bergen, de

Aantal uitgeleende boeken

Aantal downloads op Limo

bibliotheken voor de groepen Wetenschap & Technologie en Biomedische Wetenschappen, bevestigt die tendens: '96% van onze tijdschriften is digitaal beschikbaar, en we kopen de laatste jaren meer e-books aan.'

Daarnaast wordt het fysieke materiaal vaker in digitale vorm aangeboden. KU Leuven bibliotheek neemt bijvoorbeeld deel aan een digitalisatieproject van Google Books. 'Elke zes weken sturen wij gemiddeld 4.700 boeken op, die gedigitaliseerd worden door Google', zegt Karen Van Hove, teamleider Beheer Fysieke Collecties binnen Artes.

Ook het groeiende studentenaantal van de universiteit in de campussen buiten Leuven speelt een rol. 'Studenten en professoren bevinden zich niet langer uitsluitend in de Leuvense binnenstad, en daar houden we binnen onze bibliotheekwerking rekening mee', zegt Verbeke.

Ook 2Bergen speelt daarop in: 'Door elektronische boeken aan te kopen, krijgen studenten op onze campussen over heel Vlaanderen en Brussel toegang', vertelt Ghesquière.

Covid

Het verschil in aantal uitleningen tussen 2019 en 2020 is het meest opvallend. In 2019 werden nog 150 duizend boeken uitgeleend, in 2020 net geen 100 duizend. Bracht COVID-19 het fysieke boek de genadeslag toe?

Niet helemaal, stelt Verbeke: 'De overgang van fysieke wetenschappelijke tijdschriften naar digitale startte al voor de covidpandemie.' Ook andere tools, zoals scan on demand, waarbij studenten en personeel scans kunnen aanvragen van fysieke boeken, werden al eerder ontwikkeld.

De populariteit ervan groeide wel sterk. 'Tijdens de pandemie hebben we een lange tijd enkel die dienst aangeboden, terwijl de bibliotheken voor het publiek gesloten waren. Dat heeft een grote invloed gehad op de bekendheid van die dienstverlening', zegt Kim Bakkers, procesverantwoordelijke Informatie en Dienstverlening bij Artes. COVID-19 maakte de digitale weg dus aantrekkelijker én toegankelijk, ook voor wie daar nog sceptisch tegenover stond.

Papier charmeert

De digitalisatietrein is vertrokken, al zijn er ook kanttekeningen. 'Zeker voor studenten die rond geschiedenis of klassieke talen werken bestaat de kans dat je met serieuze *bias* te maken krijgt als je enkel op het elektronische focust', stelt Verbeke.

Vooral Engelstalig materiaal is gedigitaliseerd, en zo laat je een interessant aanbod in andere talen achterwege. 'Indien je uitsluitend elektronisch te werk gaat, kan de diversiteit in je onderzoek verloren gaan.

Niet alleen de architectuur van de Universiteitsbibliotheek kan bezoekers omverblazen. Je vindt er vooral boeken voor Letterenstudenten. © Femke Van Crombrugge

Dat vermijden is belangrijk, niet alleen voor Letterenstudenten.'

Leveren fysieke bronraadplegingen studenten dan ook betere resultaten op bij het schrijven van papers? Aaleks Kasemi, doctoraatsstudent en praktijkassistent aan de faculteit Sociale Wetenschappen, meent van niet. 'De kwaliteit van bronnen en de raadpleging staat voor mij los van of dat nu fysiek of digitaal gebeurt.'

Toch is het niet onverstandig om eens naar de bib te trekken. Bibliotheekrekken kunnen een schat aan informatie bieden, omdat titels er gesorteerd zijn op thema. Als je online een boek vindt en dat zoekt in de bibliotheek, kom je zo ongetwijfeld ook andere interessante titels tegen die je nooit gevonden zou hebben met je eigen zoektermen. En online is het moeilijker om een kwaliteitsinschatting te maken van een boek dat misschien nooit in een rek zou belanden.

Ook de boeken zelf kunnen geheimen onthullen. 'Er zijn heel wat details die je alleen kan ontdekken door het fysieke object te bekijken. Zo kan je tijdens een raadpleging in de leeszaal belangrijke observaties doen, zoals scheurtjes en vlekken die aangeven hoe een belangrijke tekst werd gebruikt', vertelt Tjamke Snijders, Hoofd van Bijzondere Collecties. Dat is zeker belangrijk bij oude drukken, die door hun gebruiksgeschiedenis stuk voor stuk uniek zijn.

Bib blijft bruisend

Hoewel het aantal uitgeleende boeken daalt, blijven studenten de weg naar de bib vinden, zeker tijdens de blokperiode. De zoekcijfers blijven erg hoog. 'De bibliotheek is niet langer een traditionele instelling die boeken verzamelt, aankoopt en bewaart, maar ook een dieactieve ondersteuning biedt aan studenten en onderzoekers', zegt Van Hove.

Die ondersteuning vertaalt zich naar de behoeften van de studenten. 'De rol van de bibliotheek verandert. Er wordt meer ingezet op sociaal leren', zegt Katrien Leekens, balieverantwoordelijke bij 2Bergen. 'We merken dat er echt nood is om in groep te studeren.' In de Centrale Bib van Arenberg vind je deze blok bijvoorbeeld knuffels tegen de examenstress.

'De bewaring van fysieke boeken in de publieke ruimtes van onze soort bibliotheken is minder belangrijk geworden. We willen net inzetten op die derde ruimte, waar studenten elkaar kunnen ontmoeten en samen studeren', vult Ghesquière aan.

Die trend lijkt zich verder te gaan zetten. 'Er kunnen altijd onverwachte omstandigheden inspelen, zoals bij de covidpandemie. Maar over het algemeen voorzie ik geen grote veranderingen op korte termijn. De laatste jaren zijn de uitleencijfers immers stabiel gebleven', zegt Ghesquière.

Wie zich in de toekomst verder in de fysieke collecties wil verdiepen, houdt één adres best in het achterhoofd: de bibliothecarissen. Zij zijn sleutelfiguren in het doolhof van boeken waar je als student niet altijd raad mee weet.

'Spreek zeker mensen aan de balie aan. Soms merken we dat er toch een drempel is om dat te doen, hoewel we de studenten maar al te graag verder helpen', zegt Bakkers. ☺

Hoe word je praeses?

Iedere kring heeft wel iemand die aan het hoofd staat. Maar hoe word je dan uiteindelijk zo'n befaamde praeses? JUTTA HEYLEN

Dries Callewaert
praeses **Ekonomika**

Als eerstejaars ontdekte Dries Economi-
A-ka door de kiesweek. 'Ik weet nog dat ik toen dacht: "Wauw, zo'n verenigingen kunnen eigenlijk wel heel veel.'" Hij miste het gevoel om zich te engageren voor iets en besloot dan ook dat hij zich wou aansluiten bij de kring. 'Ik ben toen volledig verliefd geworden op het verenigingsleven.'

Lauren Leenknecht
praeses **Apollonia**

Lauren maakte kennis met Apollonia na-
L-dat ze al een jaar Farmacie achter de rug had. 'Ik had daar vrienden leren kennen die in een kring zaten, dus ik kende het concept wel. Toen ik Tandheelkunde startte, wou ik ook bij een kring gaan en die verhalen zelf meemaken.'

Nele Vankevelaer
praeses **Industria**

Nele kwam bij Industria terecht door
N-haar vriendengroep. In haar eerste jaar van de richting kon ze door de combinatie met Chiro er niet veel bij nemen. Tijdens haar tweede jaar was ze echter meer betrokken, zoals bij de 24 urenloop, en zo is ze in het praesidium gerold. 'Ik heb drie jaar Sport gedaan. Een jaar gewoon Sport en twee jaar vice Sport. Daarna ben ik praeses geworden.'

Hoe werkt jullie praesidium precies?

Dries Callewaert: 'Ekonomika bestaat uit een grote ploeg van vijftien mensen: een praeses en veertien vices, die samen opkomen. Onder die veertien vices, met elk hun eigen functie, vallen comitéleden. Zo ben ik ook al comitélid Marketing geweest. Daarna was ik comitélid Bedrijvenrelaties en dat was eigenlijk tegelijkertijd met mijn opkomend jaar.'

Lauren Leenknecht: 'Elk team heeft zijn eigen taken en wij als bestuur kijken mee met alle teams of het goed verloopt. Het bestuur bestaat bij ons uit een praeses, een vicepraeses en een quaestor.'
'Natuurlijk communiceren we wel allemaal met elkaar en is iedereen van alles op de hoogte. Voor de rest zijn ze redelijk vrij in hoe ze dingen willen aanpakken.'

Nele Vankevelaer: 'Wij hebben een praeses en een vicepraeses. Daarnaast hebben we de quaestoren, onze ab actis en onze vices. Dat zijn de verantwoordelijken van iedere functie, zoals een vice Sport of vice Ontspanning.'
'We hebben echter geen werkgroepen, iedereen is volwaardig praesidiumlid. We proberen natuurlijk wel elkaar een beetje uit de nood helpen wanneer een bepaalde functie dat nodig heeft.'

Ekonomika?

Dries: 'Het is wederom een speciaal proces. Na de kiesweek van de vorige ploeg worden er al drie nieuwe personen gekozen die de volgende ploeg starten. Ze moeten bij elkaar passen, overeenkomen en ook visionair zijn. Ze denken graag na over de vereniging.'
'Het traject begint dus in de zomer, wanneer je een beetje nadenkt en de eerste stap zet naar wat jij vindt dat Ekonomika in de toekomst moet uitstralen. Die basis leg je dus dan al, volledig functieloos.'
'Naast een vaste praeses, hebben we geen vicepraeses. De functies van de twee andere personen veranderen dus elk jaar. Je kiest die functies dan vaak met de insteek dat als je iets groots wilt veranderen, die personen dat domein kunnen inkleden. Natuurlijk kijk je ook naar wat het beste bij hen past.'
'Achteraf, tegen het eind van de zomer, beslis je onderling wie welke functie gaat bekleden. Die drie personen zijn gekozen met het idee dat ze elke functie wel zouden kunnen invullen. Daarna begint het werkingsjaar. Nu zijn er dus al drie nieuwe mensen bezig om de ploeg samen te stellen.'

Hoe word je uiteindelijk praeses bij Apollonia?

Lauren: 'Het is zeker niet zo stevig als bij Ekonomika. Bij ons is bijvoorbeeld de nieuwe ploeg op dit moment totaal nog niet bekend. In het tweede semester beginnen we stilaan te kijken naar een nieuw bestuur. Zij die zich kandidaat willen stellen, kunnen dat doen vanaf februari met een motivatiebrief en een verdediging bij het huidige en het oud bestuur.'
'Vanaf dan maken we daar een selectie in. Later komen ze naar de volledige AV (*Algemene Vergadering, red.*), waar ze zich moeten verdedigen. Ze komen allemaal afzonderlijk op maar er wordt wel in zijn geheel gestemd. Iedereen kan opkomen als praeses en vicepraeses, maar we hebben eigenlijk maar één ploeg.'
'Met een kiesweek wordt het bij ons dan bekend gemaakt, maar dat is wel een heel kleine. Het is ook enkel voor de tandheelstudenten. Dan zijn er zo van die kleine evenementjes en zo leer je de nieuwe ploeg kennen. Ze kunnen ook wel enkel op die ploeg stemmen. Dus op dat vlak is het wel kleinschaliger.'

Industria?

Nele: 'Elk jaar rond deze tijd wordt er een oproep gedaan om te horen wie er praeses wil worden, dat doet de huidige praeses. Iedereen die interesse heeft mag een berichtje sturen en dan kijken we verder. Ik heb nu dus al berichtjes binnengekregen.'
'Dan is het de bedoeling dat de kandidaten hun visieteksten schrijven. Ik stuur die dan door naar heel het praesidium zodat zij vragen kunnen insturen. Daarna vindt er een debat plaats. We kunnen dan zien welke kandidaat het meeste vertrouwen heeft binnen het praesidium. Dat wil niet zeggen dat de andere kandidaat niet mag opkomen. Als die er niet mee akkoord gaat, mag die nog altijd een team vormen. We proberen dat wel altijd te vermijden en er wordt dan meestal een *gentlemen's agreement* gesloten.'
'Als eenmaal die vertrouwensstemming plaatsgevonden heeft, beginnen ze aan het samenstellen van de ploeg. Ze gaan horen bij iedereen wie welke functie ziet zitten, want wij kiezen onze functies al direct. Vaak heb je ook een praeses die al een vicepraeses op het oog heeft. Zij beginnen dan al met het team samen te stellen, te kijken hoe ze hun kiesweek willen aanpakken en tegelijkertijd toch nog hun visie een beetje bij te schaven.'

Hoe bevalt het je om praeses te zijn?

Dries: 'Ik vind het vooral heel tof en divers. Als je een praeses vraagt wat die allemaal moet doen, dan kan die heel veel elementen opnoemen. Maar er zijn er ook heel veel die je op voorhand niet kent en dat maakt het leuk maar ook vermoeiend.'
'Het moeilijkste van al is dat je nooit je voeten onder tafel kan schuiven. Ergens blijft er altijd wel die eindverantwoordelijkheid op je wegen. Als er iets misloopt, dan moet ik er iets aan gaan doen. Dat blijft in je om gaan en dan kan je niet altijd op twee oren slapen. Uiteindelijk komt gelukkig alles wel op zijn pootjes terecht.'
'Naast de brandjes blussen, is het ook gewoon heel leuk om samen te werken met vijftien personen en ervoor te zorgen dat niet alleen comitéleden een supertijd hebben, maar ook alle leden en studenten van de faculteit.'
'We zijn dan ook wel echt een groepje. Zo hebben we bijvoorbeeld elke week samen een diner en we doen regelmatig een teambuilding. We gaan ook samen op vakantie. Als je de vroegere ploegen hoort, dan hoor je nog steeds dat ze samenkomen en een weekendje hier en daar elkaar zien.'

Lauren: 'Ik hoor vaak van mijn voorgangers dat ze het wat beu zijn na het eerste semester. Maar ik wil er echt niet van af zijn, daar is het veel te leuk voor. Het is echt iets voor mij. Ik ben altijd wel iemand geweest die graag zo'n leidinggevende functie heeft, dus ik doe het heel graag.'
'Dingen kunnen betekenen, is dan ook mijn favoriete deel aan praeses zijn. Ik heb onlangs bijvoorbeeld vergaderingen gehad over de richting. Dan mocht ik zelf zeggen wat goed is en wat beter moet. Dat daar naar geluisterd wordt, vind ik heel belangrijk.'
'Je komt met heel veel mensen in contact, dat is ook fijn. Maar omdat je zoveel moet doen, is alles buiten mijn studie en de kring wat meer vervaagd. Ik zie mijn vriendinnen nu heel weinig en dat is jammer. Ik probeer ze wel zo veel mogelijk te betrekken bij wat ik doe. Als we dan zo'n evenement hebben, zet ik hen altijd op de lijst. Dat zorgt wel voor steun.'

Nele: 'Ik ben over het algemeen heel graag bezig met het vertegenwoordigen naar buiten toe en met het onderwijsgedeelte. Maar waar ik me misschien nog wel liever mee bezighoud, is mijn visie voor de lange termijn.'
'Dit jaar ben ik bezig met heel veel zaken aan te pakken bij de wortels. Zo heb ik binnen ons bestuur veel projectjes lopen: van een bakfiets tot een wiki om alle informatie in te bewaren. Die vordering zien, is mijn favoriete deel aan praeses zijn.'
'Ik weet heel goed dat ik dit jaar de effecten nog niet allemaal ga meemaken. Maar ik hoop dat het toekomstige praesidium daar wel heel veel uit gaat kunnen halen. Nu het zaadje planten en later de boom zien groeien, dat was het idee achter onze kiesploeg Arbor.' 🌳

Wanneer je langs het Vlaams Mensenrechteninstituut moet gaan om je lesopnames (niet) te krijgen

Dit jaar werd de UGent al twee keer voor de geschillenkamer van het Vlaams Mensenrechteninstituut gedaagd. Twee keer ging het om de vraag om lesopnames van een student met een functiebeperking. Twee keer klonk het oordeel verschillend. 'Het beleid rond lesopnames moet worden bijgesteld.' ELIAS FRET

© Femke Van Crombrugge

Louise* studeert de master in de Sociologie, maar heeft een autismespectrumstoornis (ASS) en een erkende handicap. Ze vroeg al meermaals aan een lesgever van een verplicht vak om lesopnames, omdat ze het fysiek niet aankan om aanwezig te zijn. 'Omdat ik ASS heb, ben ik zeer prikkelgevoelig. Het is voor mij daarom zeer moeilijk om zes uur lang geconcentreerd de les te volgen. Daarnaast heb ik een angststoornis met agorafobie, wat betekent dat ik situaties waarin ik veel angst ervaar, ga vermijden.'

'Als je regel is dat je per definitie geen lesopnames bij werkcolleges ter beschikking stelt, kan dat niet'

— Jogchum Vrielink, professor discriminatierecht (KU Leuven)

De universiteit weigert echter haar vraag om lesopnames. Interactiviteit staat immers centraal in de colleges, oordeelt de UGent. Ze mag wel een buddy meenemen, een alternatieve individuele taak maken en de notities van een lesgeenoot gebruiken. Maar zeker dat ze die notities zal krijgen op het einde van het semester, is ze niet. De professor laat haar naar eigen zeggen via mail weten 'geen tijd voor haar te hebben'.

Omdat de UGent niet voorzag in een interne beroepsprocedure, dient Louise uiteinde-

lijk klacht in bij de geschillenkamer van het Vlaams Mensenrechteninstituut (VMRI). Die geschillenkamer werd opgericht in 2023 en is bevoegd om niet-bindende uitspraken te doen bij discriminatieklachten.

En dus ook over de vraag van Louise om lesopnames te mogen krijgen vanwege haar functiebeperking. In de zomer slaagt ze voor het vak. In september 2025 verdedigt ze zichzelf zonder advocaat tegenover haar universiteit. Die kan ze zich namelijk niet veroorloven.

Obstakels

De UGent weigerde geen 'redelijke aanpassingen' naar de student, oordeelt de geschillenkamer in november. De universiteit heeft voldoende aanpassingen aangeboden aan Louise. Bovendien kon de studente niet aantonen dat de opnames van die lessen – waarin interactiviteit centraal staat – voldoende obstakels zouden wegnemen.

'Nochtans zouden die mij wel helpen',

zegt Louise. 'Ik mocht inderdaad met een buddy naar de les gaan, maar de professor gaf heel chaotisch les. Hij maakt een controversieel statement in het begin van de les, maar komt daar dan op terug. Daar loop ik sneller op vast dan andere studenten. Met een lesopname zou ik kunnen terugscrollen om te weten waar hij naartoe wou met zijn redenering.'

De casus van Louise is niet de eerste over lesopnames aan het Mensenrechteninstituut. In september sprak de geschillenkamer zich ook uit over een gelijkaardige casus. Een andere UGent-student, die in herstelling is van chemotherapie en twee taalvakken, vraagt eveneens om de lesopnames van een interactief college. Opnieuw weigert de universiteit deze te voorzien.

Ze bood de jongen wel aan om de oefeningen thuis te maken en door te sturen ter verbetering. De universiteit weigerde daar wel 'redelijke aanpassingen', oordeelt de geschillenkamer. Een primeur: de eerste keer dat een universiteit veroordeeld wordt voor discriminatie door het Mensenrechteninstituut.

Paternalistisch

Twee gelijkaardige casussen, maar met een heel verschillende uitkomst. Al lijkt dat alleen maar zo. Eigenlijk zijn er grotere verschillen dan je op het eerste gezicht zou denken, zeggen juristen. 'De twee zaken

lijken oppervlakkig gelijkaardig, maar verschillen juridisch wezenlijk', zegt Jogchum Vrielink, professor discriminatierecht, onder meer verbonden aan de KU Leuven.

'Een essentieel verschilpunt is of de gevraagde aanpassing, naar de inschatting van de geschillenkamer, effectief kan helpen. Als het middel – zoals hier een lesopname – niet zinvol kan bijdragen aan het doel, komt men niet eens toe aan de vraag of de eis wel evenredig is naargelang het doel', zegt hij.

'Het beleid dat bij werkcolleges geen lesopnames mogen voorzien worden, moet nu toch genuanceerd worden'

— Dylan Couck, onderwijsjurist (UGent)

'Het ging om een heel interactief werkcollege, met evaluatie op dat punt. Verder had de studente (*Louise, red.*) zelf aangegeven dat ze live – mét ondersteuning – al nauwelijks kon volgen: dan zouden opnames geen oplossing zijn, is de redenering dan.'

Belangrijk is ook de kwestie van alternatieven én dialoog, volgens Vrielink. 'De universiteit bood de jongen geen gelijkaardig alternatief aan. Dat de student in de zaak van Louise, na overleg, wel een reeks gelijkaardige oplossingen aangereikt kreeg, en daar wel door geholpen werd, maakte het verschil. De studente slaagde ook voor het vak.'

Kan je dan niet gediscrimineerd worden als je geslaagd bent? Louise heeft het gevoel dat die redenering doorwoog. 'De geschillenkamer leidt uit het slagen eerder af dat de maatregelen vruchtbaar bleken. Maar ik denk niet dat het de uitkomst had veranderd, als ze nog niet geslaagd zou zijn.' Waar de universiteit in de eerste casus vooral abstracte redenen aanhaalde, en redeneerde 'voor' de student, koos ze in de casus van Louise voor een meer persoonsgebonden benadering, zegt Vrielink.

Beleid toetsen

'In de ene zaak beslist de universiteit dat die opnames niet zinvol zijn voor de student', zegt Vrielink. 'Niet bepaald maatwerk. In de andere zaak was er juist wel veel dialoog, en worden allerlei oplossingen voorgesteld, bijvoorbeeld door een alterna-

tieve taak aan te bieden.'

'De les die de geschillenkamer meegeeft is dat er ook moet gekeken worden of er voldoende gelijkwaardige alternatieven aangeboden zijn geweest aan de student', zegt Sabien Lust, professor onderwijsrecht. Zij was namens de UGent mee betrokken bij de behandeling van de casussen voor de geschillenkamer. 'De tweede keer is heel erg de nadruk gelegd op de vereiste om op een geïndividualiseerde manier met de student in gesprek te gaan over diens noden en hoe daaraan tegemoet gekomen kan worden.'

De rechtspraak van de geschillenkamer kan bovendien een grote invloed hebben op het lesopnamebeleid van Vlaamse universiteiten, klinkt het bij experts. Het algemeen beleid van een universiteit rond lesopnames moet, als je de geschillenkamer volgt, worden bijgesteld, zegt Vrielink. 'Als je regel bijvoorbeeld is dat je per definitie geen lesopnames van werkcolleges ter beschikking stelt, kan dat niet. Het moet veel meer rond de context draaien.'

'Het beleid dat bij werkcolleges geen lesopnames mogen voorzien worden, moet nu toch genuanceerd worden', zegt ook Dylan Couck, onderwijsjurist aan de UGent. 'Wanneer een student aannemelijk kan maken dat lesopnames een deel van de obstakels kunnen wegnemen, wordt het voor een universiteit veel moeilijker om die te gaan weigeren.'

'Je kan niet verwachten dat alles in het lesopnamebeleid nu al onmiddellijk op punt staat'

— Kurt Willems, professor onderwijsrecht (KU Leuven)

'Dit creëert een precedent', zegt Bob Meerts, bestuurder Sociale Zaken & Diversiteit bij de Vlaamse Vereniging van Studenten (VVS). 'Universiteiten en hogescholen worden door die casus geïnformeerd over hoe ze hun beleid kunnen aanpassen. En studenten kunnen zich zo beter inlichten over wat hun rechten zijn. Deze twee casussen hebben de alarmbel geluid: het is duidelijk dat het beleid rond lesopnames echt niet goed zit.'

Potentiële zaken

'We zullen het beleid moeten toetsen aan die twee beslissingen, om dan misschien aan te passen', zegt Lust. 'Ik merk dat de universiteit nu al wat soepeler is bij het toekennen van lesopnames. Het is niet slecht dat het beleid eens doorgelicht wordt.'

'Ons beleid verandert daardoor niet plots', zegt Margriet Van Bael, vicerector Onderwijsbeleid aan de KU Leuven. 'Beleid evolu-

eert continu en we sturen bij als dat nodig blijkt.' Ze laat weten dat het beleidsplan nog in ontwikkeling is, maar dat 'lesopnames daar zeker in meegenomen worden'. 'Het is altijd een punt geweest om ons beleid zo inclusief mogelijk te maken, en daar ook in de uitwerking van beleid rekening mee te houden.'

Studenten kunnen het oordeel van de geschillenkamer immers ook gebruiken in een beroepsprocedure over faciliteiten binnen de universiteit. Het Vlaams Mensenrechteninstituut heeft geen bindende bevoegdheid, en moet het hebben van zijn moreel gezag, zegt Vrielink.

'Maar ik vind deze oordelen alvast heel helder, coherent en overtuigend beargumenteerd: ik hoop dan ook dat ze gevolgd worden. Ik vermoed ook wel dat dat zal gebeuren, zeker door universiteiten, daar die de mensenrechten hoog in het vaandel dragen.'

Dat het recht zo in de discussie rond lesopnames terechtkomt, is voor professor onderwijsrecht Kurt Willems (KU Leuven) perfect normaal. De discussie over het gebruik van lesopnames komt nu pas in een verfijnde fase, zegt hij, nadat ze in de pandemie in allerijl werden gebruikt. 'In alle eerlijkheid: die discussie zal sowieso gevoerd worden, ook zonder die casussen.'

Hij pleit dan ook voor mildheid. 'Je kan niet verwachten dat alles nu al onmiddellijk

op punt staat, terwijl technische mogelijkheden blijven evolueren en instellingen tijd nodig hebben om het nodige materiaal aan te kopen. Ik hoop persoonlijk dat elke instelling die casussen opneemt als een element in het proces voor kwaliteitsverbetering. Het is een opportuniteit.' 🗨️

**Louise is een gefingeerde naam. Haar echte naam is bekend bij de redactie.*

De professor die comedian werd: 'Over Demir maak ik nog geen grappen'

Van de aula naar het podium. Professor **Wim Van Dooren** wint harten met zijn comedy over de universiteit. Ondertussen probeert hij van de master in het Basisonderwijs een succesvolle opleiding te maken. 'Ik lach toch vooral met mezelf.' GILLES DECABOOTER, PIETERJAN DOUCHY

In café Malz in de Brusselsestraat in Leuven zijn de mannen met baarden niet op één hand te tellen. Tussen hen zit professor wiskundedidactiek Wim Van Dooren, zonder baard, maar met een biertje en wat borrelnootjes in de hand. Het is tijd voor een comedyshow en, jawel, de professor zal vanavond optreden.

Vijf jaar geleden zette hij zijn eerste stappen als stand-upcomedian tijdens een open mic in het Rock Café in Leuven, vertelt hij ons. 'Vanaf het moment dat je die eerste lach krijgt, wil je het blijven doen. Je zou dat verslavend kunnen noemen.'

Deze avond deelt hij het podium met zeven andere comedians die elk acht minuten krijgen om te solliciteren naar zo'n glimlach. Van Dooren krijgt zelfs een kwartier. In het publiek zitten opvallend veel studenten. 'ChatGPT zei dat het hier wel tof zou zijn', grapt een van hen. De toon is meteen gezet.

Een goede prof is grappig

In de aula is hij ook een comedian, vertrouwt Van Dooren ons toe voor hij het podium opstapt. Wie de les op een humoristische manier begint, trekt meteen de aandacht van de studenten, vertelt hij. Voor een moeilijk vak zoals statistiek komt dat goed van pas. 'Mijn eerste woorden bij die les zijn meestal: "Welkom in jullie favoriete vak"', zegt Van Dooren. 'Dat is maar een flauw mopje, maar het schept meteen de sfeer.'

Zijn ervaring als comedian helpt hem ook om zijn leerstof helderder over te brengen. 'Ik heb geleerd dat je wat je zegt tijdens een comedyshow erg *to the point* moet uitleggen, zonder te veel ruis. Zonder woorden die niet nodig zijn, zonder veel blabla eromheen. Want als je een heldere zin formuleert, dan heb je veel meer mensen mee. In comedy werkt dat goed, maar in de les helpt dat zeker ook om studenten actief te houden en mijn leerstof concreet over te brengen.'

Soms vinden zijn studenten trouwens de

'Als uw mama mij een kwade mail stuurt, dan laat ik die van mij terugmailen'

— Wim Van Dooren,
professor wiskundedidactiek

'Onze studenten krijgen ontzettend goede begeleiding.'

© Sabine Mosman

weg naar een van zijn comedyshows. 'Ik vraag ernaar als ik me introduceer en ben er wel degelijk op voorbereid dat er handen in de lucht gaan'. Meestal komen die studenten het hem pas na de show vertellen, en dat vindt de professor jammer. 'Dan laat je echt iets liggen. Op het moment dat iemand z'n hand opsteekt, denkt iedereen: "Oei, hij heeft een probleem". Maar ik weet perfect wat ik dan moet doen', lacht hij.

Een goede comedian is prof

Zijn rol als professor maakt Van Dooren overigens tot een betere comedian, met meer zelfvertrouwen. 'Een podium opgaan of een aula betreden is heel gelijkaardig, zeker als je de groep niet kent.' Toch mag je hem niet meteen op je proclamatie verwachten. 'Die twee werelden houd ik gescheiden. Je mag vooral nooit comedy brengen voor een publiek dat daar niet bewust voor kiest. En ik durf wel eens op het scherpst van de snede te gaan.'

Van Dooren brengt dan ook steeds meer humor over zijn job aan de universiteit, zeker als hij in studentensteden speelt. Al moeten zijn collega's niet te veel schrik hebben. 'Sommigen zijn bang dat ik hen ga gebruiken', lacht Van Dooren. 'Ik haal zeker inspiratie uit hun leven, maar ik lach toch

vooral met mezelf.'

Het mag duidelijk zijn. De lijn tussen de aula en het podium is kleiner dan je zou denken. Toch verkiest de professor het applaus na een goede mop boven dat van de studenten aan het einde van het semester. 'Het applaus na en zeker tijdens een comedy-optreden is oprechter. Dat is een juiste indicatie van hoe goed of slecht het was. Laten we eerlijk zijn: aan het einde van het academiejaar is dat niet het geval.'

Boomer

Ondertussen is het trouwens tijd voor applaus, want Van Dooren wordt aangekondigd. 'De volgende comedian is ook een boomer', klinkt het. Het is *show time*, en de professor kan er wat van.

Met humor over mails van de ouders van zijn studenten na een slecht examen – 'Als uw mama mij een kwade mail stuurt, dan laat ik die van mij terugmailen' – en wat gebof dat studenten zijn lesopnames slechts met een factor van 1,25 versnellen, houdt hij het publiek een kwartier lang in zijn greep.

Als Van Dooren eenmaal uitlegt dat hij aan de KU Leuven leraren opleidt, krijgt hij een kort applaus. 'Dat had ik even nodig', lacht hij. Meteen begint hij over lerarentekort en het negenjarige studietraject van

Ben Weyts (N-VA), de voormalige minister van Onderwijs.

Dat doet Van Dooren niet zomaar. Aan de universiteit is hij de programmadirecteur van de master in het Basisonderwijs. Die opleiding werd in 2023 gelanceerd door Weyts om het beroep van leraar aantrekkelijker te maken. De kern van de zaak: als het lerarenkorps professionaliseert, dan zal de job in aanzien stijgen, wat meteen het lerarentekort kan verhelpen. Spoiler: Van Dooren maakt het liefst humor over wat hem frustrereert.

Als professor wiskundedidactiek leek

'Demir heeft onze vragen over de master in het Basisonderwijs altijd voor zich uitgeschoven'

— Wim Van Dooren,
programmادirecteur master Basisonderwijs

Van Dooren de geschikte persoon om die opleiding aan de Associatie KU Leuven mee vorm te geven. Hoewel Weyts het idee pas lanceerde in 2023, moest ze er vanaf dit academiejaar staan. Van Dooren gaf er zijn sabbatjaar voor op. 'Dat moest ook wel. Anderhalf jaar is extreem weinig voor zo'n

nieuwe master. Zo'n dossiers lopen normaal gezien veel langer', vertelt hij ons al voor de voorstelling.

Wie in de wandelgangen van de universiteit ronddwaalt en naar de master peilt, hoort al snel dat dat huzarenstukje enkel mogelijk was dankzij de inzet van Van Dooren. Hoewel we houden van wat humor, is dat de echte reden waarom we vandaag in café Malz zitten. Want de droom van Weyts komt voorlopig niet uit, ook niet onder zijn opvolger Zuhale Demir (N-VA).

Zuhale Demir

Aan de vijf Vlaamse universiteiten volgen voorlopig 88 studenten de master in het Basisonderwijs, bij de KU Leuven zijn dat er 4. Van de 166 studenten die een schakelprogramma voor de opleiding volgen, telt de Leuvense universiteit er 22. 'Zeker in dat schakelprogramma had ik er meer gehoopt, omdat vier hogescholen uit de Associatie aan de opleiding meewerken en we bij hen kunnen rekruteren.'

Zo is de master voorlopig slechts een doekje tegen het bloeden van het lerarentekort. De comedian die in Van Dooren schuilt, ziet er de humor wel van in. 'In een vak dat ik doceer, zitten er minder studenten dan onderwijsondersteuners. Onze studenten krijgen dus ontzettend goede begeleiding.'

Voor de oorzaak van die lage cijfers wijst ook Van Dooren op een gebrek aan duidelijkheid bij de minister van Onderwijs. 'Het eerste wat geïnteresseerden vragen, is het civiel effect van zo'n master: gaan ze meer verdienen dan hun collega's in het basisonderwijs en welke taak krijgen ze in een school? Demir heeft dat soort vragen altijd voor zich uitgeschoven.'

'Voor de studenten die nu de master in Leuven volgen, is dat in principe niet zo'n groot probleem. Zij zijn intrinsiek gemotiveerd en geloven ook in de kracht van die opleiding', zegt Van Dooren. De onduidelijkheid schrikt volgens hem vooral geïnteresseerden af die al lesgeven. 'Deeltijds verlof nemen om te studeren, is in het onderwijs echt een grote inspanning. Er bestaat zelfs geen stelsel voor opleidingsverlof, nog zo'n probleem.'

'De minister belooft ondertussen dat er meer duidelijkheid zal volgen eens de eerste groep afgestudeerd is, maar dat is te laat. Geïnteresseerden hadden die informatie deze zomer al nodig en ook de scholen moeten voldoende tijd hebben om zich voor te bereiden', zegt Van Dooren. 'Die signalen zijn systematisch genegeerd.'

Mix van jong en oud

Volgens de wiskundendidacticus geeft Demir bovendien vaak blijkt van wispelturigheid. 'Even suggereerde ze bijvoorbeeld dat de master specifieke profielen zou opleiden, zoals leraren wiskunde of Nederlands in het basisonderwijs, of dat onze vakken zich op schooldirecteuren zouden moeten richten. Maar wij hadden een andere opdracht gekregen. De koers volledig veranderen, dat gaat niet als je al zo ver zit.'

'Terwijl de opleiding zoveel potentieel

heeft', benadrukt hij. Vooral de mix tussen pas afgestudeerde en ervaren leerkrachten die er al bij de studenten van het schakeljaar is, zorgt naar eigen zeggen voor interessante interactiemomenten. Eens die lichterling afgestudeerd is, hoopt de programmadirecteur dat de interactie blijft.

'We leiden onze studenten niet enkel

'Ik probeer bij mijn humor nooit een verborgen agenda na te jagen'

— Wim Van Dooren,
door en door comedian

op om kritisch te oordelen over het grote aanbod aan onderwijsmethoden voor het kleuter- en basisonderwijs en zo het beste materiaal uit te kiezen, maar ook om dat uit te dragen. Hoe breng je vernieuwing binnen in een schoolteam dat daartegen wat weerstand biedt? Hoe professionaliseer jij medeleraars die de master niet volgden? Het aanleren van zo'n "teacher leader"-rol, dat zit ook in de opleiding.'

Zo blijft Van Dooren hopen op een groeiend studentenaantal. De sterke focus op didactiek en het feit dat studenten de opleiding aan de KU Leuven op verschillende campussen in Vlaanderen kunnen aanvaarden, moeten daartoe bijdragen.

Studenten ronselen tijdens zijn comedyshows, ziet hij niet zitten. 'Ik probeer bij mijn humor nooit een verborgen agenda na te jagen. Als het publiek merkt dat dat toch het geval is, dan haakt het af.'

Een enthousiaste en verduidelijkende houding van de minister van Onderwijs over de opleiding, kan wel bakens verzetten. Als het een geruststelling kan zijn: over de manier waarop Demir de master in het Basisonderwijs aanpakt, maakt Van Dooren voorlopig nog geen comedy. 'Er zit nog te veel bitterheid in mij om over deze hele situatie goede grappen te maken.' ☹

Wim Van Dooren speelt op 9 januari in de Arenberg-schouwburg in Antwerpen bij Antwerpen Lucht. Café Malz in Leuven voorziet iedere maand een open mic-avond met nieuwe namen.

DE TEGENSpraak

Moeten we reservaties in de bib afschaffen?

In 'De Tegenspraak' bieden twee auteurs botsende visies op een centraal thema. Ditmaal buigen studenten Wijsbegeerte en Geschiedenis, Noah Put en Lien Forier zich over de vraag: moeten we reserveren in de bib afschaffen?

Noah Put
redacteur Opinie en student Wijsbegeerte

'KURT is een gelijkmaker'

TEGEN
VOOR

Lien Forier
Vetoraan en tweede bachelorstudent Geschiedenis

'Spontaan naar de bibliotheek kunnen gaan moet terug de norm worden'

Voor de komst van het reservatiesysteem gold het *first come, first served*-principe. Je kan het je vast niet meer voorstellen, maar in die tijd zag de modale blokdag er heel anders uit. Vanaf 6 uur 's ochtends dromden de eerste studenten zenuwachtig samen voor de ingang van de bib. Om 8 uur was de rij gewoonlijk aangedikt tot enkele honderden studenten, die vervolgens naar binnen zwermden om te azen op hun favoriete plekje.

Toegegeven, vandaag moet je er nog steeds vroeg bij zijn om een plekje te reserveren via KURT. Toch is er één groot voordeel: KURT is een gelijkmaker. Pendelstudenten en studenten met een ander bioritme werden door de vroegere regeling erg benadeeld. Nu krijgt iedereen een gelijke kans op een plek in de bibliotheek.

KURT laat je namelijk een tijdslot kiezen dat bij je dagindeling past, zonder dat je daarvoor in de najaarse vrieskou moet ontbijten. Wie dus een vroeg examen heeft, of om een andere reden niet om 6 uur kan aanschuiven, kan zo toch zijn studiedag optimaal benutten, zonder er veel comfort voor op te offeren.

Als we de stekker uit het reservatiesysteem trekken, verglijden we weer in het ochtendlijke Wilde Westen van weleer

Bibs die echter een aangename mix bieden van reserveerbare en reservatievrije plekjes, krijgen van veel studenten terecht een streepje voor. Begrijp me niet verkeerd: het is inderdaad fijn om af en toe spontaan in de bib te kunnen opdagen en zonder digitale hindernis aan je taken te beginnen. Het ene hoeft het andere dus niet uit te sluiten.

Ja, KURT frustreert soms. Toch is dat nog geen reden om het af te schaffen. Hoewel die frustraties aantonen dat het systeem verre van perfect is, maakt het vooral duidelijk hoe schaars en gegeerd bibplekjes blijven. Als we de stekker uit het reservatiesysteem trekken, verglijden we weer in het ochtendlijke Wilde Westen van weleer.

De kotstudent uit het pre-reservatietijdperk stond om zes uur te bibberen en om acht uur te sprinten, terwijl de pendelstudent zijn bibplekje al helemaal kon vergeten. KURT garandeert gelijkheid en comfort voor alle studenten: geen kou, geen wachtrijen, wél zekerheid. ☺

Je kent het wel, december is nog maar net begonnen en de bibliotheken zitten overvol. Alleen erger ik mij vooral aan het reserveren van bibplekjes. Doordat je een plekje in de bib moet reserveren, kan je niet meer spontaan naar de bib komen. Je hebt bijna een glazen bol nodig om te weten of je die dag productief gaat werken of niet. Als je ziek wordt, is je op voorhand gemaakte reservatie voor niets.

Als je een reservatie wil maken, moet je er snel bij zijn. Anders is de kans groot dat je geen plekje kan bemachtigen, of is die vaak maar voor één uurtje vrij. Als je samen met je vrienden wil studeren, moeten jullie allemaal er als eerste bij zijn, om er zeker van te zijn dat jullie samen kunnen zitten.

Reserveren is tijdverspilling, en laat tijd nu de grootste vijand van de blokkende student zijn

Als je niet op tijd komt opdagen vervalt de reservatie en is de plek terug beschikbaar voor iemand anders. De boodschap is dus duidelijk: op tijd komen of je bent je plekje kwijt. Waarover echter niet goed is nagedacht, is dat mensen vertrekken van hun plekje zonder uit te checken, waardoor de reservatie blijft lopen terwijl er niemand meer zit. Reserveren zonder controle biedt geen zekerheid, maar een vals gevoel van orde.

Nog frustrerender is wanneer er mensen een plekje reserveren, opdagen, en dan hun pauzes urenlang uittrekken omdat ze weten dat hun plekje gegarandeerd blijft. Ondertussen blijft die plek urenlang onbenut, terwijl iemand anders er had kunnen studeren.

Als je voor de eerste keer wil reserveren, weet je nog niet welke plekjes goed zijn. Als je dan via een reservatie een plekje bemachtigd hebt, kan het nog altijd dat je in een donker hoekje naast een zwaaiende deur terecht komt, of dat het stopcontact er niet werkt. Je bent via een reservatie ook gebonden aan een tijdslot. Als je langer wil doorwerken om niet uit de flow te geraken, dan heb je geen andere keuze dan een nieuw plekje te zoeken.

Kortom, wat is dat reserveren een gedoe, laten we het stoppen. Spontaan naar de bibliotheek kunnen gaan moet terug de norm worden, in plaats van je plekje telkens op voorhand te reserveren. Dat is alleen maar tijdverspilling, en laat tijd nu de grootste vijand van de blokkende student zijn. ☹

Volgens deze Palestijnse arts is haat geen emotie, maar een ziekte: 'Haat moet gebroken, verslagen en vernietigd worden'

Een nieuw instituut aan de KU Leuven benadert haat als een besmettelijke ziekte. De Palestijnse arts Izzeldin Abuelaish staat mee aan de leiding van het onderzoek. 'Ik ken het lijden en de pijn, maar die pijn moet worden omgezet in actie.' BART VAN GINHOVEN, ANTONIE SCHOOF

Eerder dit jaar lanceerde de KU Leuven het Global Institute for the Study of Socio-endemic Diseases, Hatred, Health and Peace (GISED). Dat instituut doet interdisciplinair onderzoek naar sociaal-endemische 'ziekten', zoals haat. Volgens de onderzoekers verbonden aan het instituut kan de preventie van de verspreiding van haat leiden tot een verbetering van de openbare veiligheid en volksgezondheid.

Aan het hoofd van het GISED staat Izzeldin Abuelaish, een Palestijnse arts die bekend staat voor zijn werk als vredesactivist. In 2009 verloor Abuelaish zijn drie oudste dochters in een Israëlische raketaanval. In zijn boek *Ik zal niet haten* documenteerde hij zijn keuze om niet naar haat, maar vrede te grijpen in reactie op zijn verlies. *Veto* sprak Abuelaish over het doel van dit nieuwe instituut en hoe zijn verschrikkelijke ervaring zijn onderzoek vormgeeft.

Onlangs richtte u het GISED op aan de KU Leuven, in samenwerking met de World Health Organisation. Wat is de primaire missie van dat instituut?

Izzeldin Abuelaish: 'Het voornaamste doel van het instituut is mensen laten begrijpen wat haat is en waarom het bestudeerd moet worden. Dat doen we door middel van interdisciplinaire onderzoeken, met behulp van een alomvattende benadering van de volksgezondheid op biologisch, psychologisch, sociaal, politiek, economisch, ecologisch en technologisch vlak.'

'Evidence-based' onderzoek komt centraal te staan. We willen aandacht vragen voor haat en de oorzaken ervan, en de gevolgen voor de gezondheid en het welzijn. Haat heeft immers schadelijke gevolgen.'

'We moeten haat net voorkomen, door de oorzaken af te wenden en de aandacht te verleggen naar de oorzaak van haat en andere sociaal-endemische ziekten. Die

© Sabine Mosman

ziekten beïnvloeden de gezondheid, het welbevinden en de vrede van mensen. Preventie is belangrijker dan beheersing, want gezondheid wordt niet binnen het ziekenhuis gecreëerd.'

Zijn er al positieve resultaten geboekt?

'Zeker, ik heb een medische schaal ontwikkeld om haat te meten als een besmettelijke ziekte; de eerste in zijn soort. Maar mijn missie gaat verder. Kijk bijvoorbeeld naar de onrust rondom immigratie, vluchtelingen, racisme en bangmakerij, wat ook hier en in de rest van de wereld problemen creëert.'

'Daarom moeten we conflicten en oorlogen voorkomen, zodat iedereen op zijn eigen plek kan blijven en niet hoeft te vertrekken. Want uiteindelijk zoekt ieder mens hetzelfde: veiligheid, zekerheid en een goed leven. Als je dat niet vindt waar je bent, dan zoek je een andere plek, zoals België.'

'Alles wat er gebeurt in onze wereld is *man-made*. En wat door mensen gemaakt is, kunnen we ook weer ongedaan maken. Maar we mogen niet zwijgen. We zitten tenslotte allemaal in dezelfde boot.'

Mensen zien haat als een natuurlijke, menselijke reactie op onrecht. U stelt echter dat het aangeleerd gedrag is.

'Haat is geen gevoel. Het is geen emotie. Het is een besmettelijke, individuele, familiale, gemeenschappelijke en destructieve ziekte. Ze is het resultaat van blootstelling en komt voor in clusters. En als je die ziekte – die haat heet – hebt, vergiftigt en verteert die je. Je verliest je evenwicht, je verliest de controle, je wordt blind. Haat is niet aangeboren, maar wordt aangeleerd.'

Er klinkt luide kritiek op de voortdurende academische samenwerking met Israëlische universiteiten. Hoe kijkt u naar die kritiek en de positie van de universiteit hierin?

'Academische instellingen moeten normen hanteren die gebaseerd zijn op moraal, ethiek en waarden. We leren onze studenten om op te komen voor wat juist is. Ik geloof dat zwijgen ten tijde van onrecht, net onrecht is. Als ik zie dat iemand jou intimideert, intimideert hij in feite ook mij, omdat jouw menselijkheid verbonden is met mijn menselijkheid.'

'De universiteit moet dus een standpunt innemen. Ik heb me hiermee beziggehouden en heb de vorige rector gezegd dat hij alle relaties met deze instellingen moest bevriezen totdat de genocide voorbij is. Dat is niet omdat we Israël's haten. We willen dat het Israëlische volk opstaat, verantwoordelijkheid neemt en zegt: "Dit is onaanvaardbaar."'

Verlies je door de banden te bevriezen niet de kans om van binnenuit verandering teweeg te brengen?

'Je moet de relaties bevriezen zodat de Israëlische academici begrijpen dat ze moeten opstaan tegen de oorlogsmisdaden en de destructieve invloed van hun politieke leiders. Professoren kunnen niet stil blijven. Ze moeten zich uitspreken op basis van de moraal.'

'Ik geloof dat zwijgen ten tijde van onrecht, net onrecht is'

'Maar als ze het niet steunen, wat zouden ze dan moeten doen? Ze moeten zich uitspreken, en zeggen: "Wij maken hier geen deel van uit en wij veroordelen de Israëlische regering." Kijk naar toen Rusland Oekraïne binnenviel. Dat was een brute misdaad. En wat deed Europa? Ze sloten onmiddellijk de deuren. Waarom is dat hier anders?'

Speelt dat mee in de keuze om het instituut hier in Europa te stichten?

'Weet u, dit instituut had eigenlijk in Israël moeten zijn. Ik was van plan om daarheen te verhuizen. Maar toen begonnen de genocide en oorlogsmisdaden na 7 oktober en werd alles bevroren. Gaza is veranderd in een kerkhof. Elke Palestijn heeft inmiddels een aanzienlijke hoeveelheid explosieven over zich heen gekregen.'

'Ik zie dat mensenrechten en democratie nu slechts als propaganda worden gebruikt. Palestijnen hebben geen humanitaire hulp nodig, ze hebben vrijheid, gerechtigheid en waardigheid nodig. En toch heb ik vijftien jaar in Israël gewerkt. Ik heb me nooit een vreemdeling gevoeld. Ik hoop dat we op een dag de samenwerking kunnen hervatten, maar dan wel gebaseerd op menselijke waarden en respect en het allerbelangrijkste: verantwoordelijkheid.'

Politici gebruiken u graag als een symbool van vrede. Bent u niet bang dat uw boodschap instrumenteel wordt ingezet?

'Ik wil geen symbool zijn, en zo zie ik mezelf ook niet. Wat anderen ook zeggen, ik ken mijn weg. Ik heb een duidelijke missie. In mijn leven leg ik alleen verantwoording af aan mijn dochters, die mij vragen: "Wat heb jij voor ons gedaan?"'

(*geëmotioneerd*) 'Ik zeg tegen hen: ik zal jullie nooit vergeten. Jullie heilige zielen en nobel bloed zullen nooit verspild zijn. Het zal worden geïnjecteerd en getransformeerd in een ader van hoop, van gerechtigheid, waarachtigheid en menselijkheid

in onze wereld. Zij zijn gedood. Zij kunnen niet praten.'

'Het is de verantwoordelijkheid van de levenden om hun boodschap te dragen, want het waren meisjes gewapend met liefde, met onderwijs, met hoop. Ik ken het lijden en de pijn, maar die pijn moet worden omgezet in actie. Het alternatief voor de dood is leven en hoop geven. Dat is wat ik doe. Tot de dag dat ik mijn dochters weer zie en tegen hen kan zeggen: "Ik heb mijn deel gedaan. Ik heb jullie dood eer aangedaan."'

Helpt uw geloof u om, ondanks alles, dat nieuwe begin te blijven zien en niet te vervallen in generalisatie?

'Ik hou van de boodschap van nataliteit, van het nieuwe begin. Dat is wat we nodig hebben. We naderen Kerstmis en het nieuwe jaar; we moeten mensen een boodschap sturen die bemoedigend en inspirerend is. Laat de mensen zien dat er hoop is. Geloof helpt: wanneer alles weg is, blijft dat over-eind.'

'Zelfs toen mijn dochters werden gedood, vroeg ik God om mij te helpen, om mij kracht, wijsheid en moed te geven. Hij is tenslotte degene die luistert. Dit helpt mij om vooruit te blijven gaan en iedereen te respecteren.'

'Ik heb nooit toegestaan dat haat mij brak'

'Ik heb geen probleem met Joden; ik heb een probleem met politieke leiders die religie politiseren. Ik haat hun daden, maar ik zou ze nooit haten. Dit is een belangrijke boodschap: generaliseer niet. We zijn mensen. Vandaag ben ik misschien anders dan morgen. We zijn dynamisch, we veranderen.'

U heeft de diepste duisternis gezien. Wat is uw boodschap aan degenen die denken dat haat onoverwinnelijk is?

'Haat moet gebroken, verslagen en vernietigd worden. We moeten mensen voorlichten en bewust maken dat haat wordt aangewakkerd en het gevolg is van blootstelling, en dat het tijd is om de onderliggende oorzaken aan te pakken. Ik heb nooit toegestaan dat haat mij brak. Integendeel: ik ben sterker, vastberadener, meer gefocust en ten slotte moediger. Dat is de boodschap die we nodig hebben in deze wereld: leef niet met haat, maar met wijsheid en karakter. Het einddoel is vrede.' ☞

Kan defensie onze universiteit verleiden tot meer militair onderzoek?

De Vlaamse regering kende in haar defensieplan tien miljoen euro toe aan onderzoek naar defensie en veiligheid in 2025. Wat enkele jaren geleden nog taboe was, wordt nu aangespoord. Die politieke steun voor defensieonderzoek heeft ook gevolgen voor de KU Leuven.

MARTHE TEMST, WILLEM BAKELANTS, PIETER-JAN BOSSUYT

Op 4 april van dit jaar keurde de Vlaamse regering het Vlaams defensieplan goed. Voor defensieonderzoek betekende dat een opvallende koerswijziging. Tot voor kort werd puur militair onderzoek verboden en dual use-onderzoek afgeraden, nu wordt het aangemoedigd.

Vloekwoord

'Er is een mentaliteitswijziging bezig in onze samenleving', vindt Ludo Froyen, voorzitter van de Ethische Commissie Dual Use, Military Use & Misuse of Research van de KU Leuven. 'Dat voel je vanuit de Vlaamse en federale overheden, maar ook in de media.'

Volgens hem is het aan de universiteit om voldoende kritisch te blijven kijken naar die veranderingen. 'Wij moeten niet zomaar aanvaarden wat politici ons voorleggen. Als een universiteit niet meer kritisch is, wie gaat het dan nog wel zijn?', vraagt Froyen zich af.

Ook Kolonel Damien Van Tiggelen (Koninklijke Militaire School) merkt een

verandering. 'Vroeger waren er een aantal universiteiten voor wie defensie een vloekwoord was. Dan sloten ze de deuren voor ons.' Die situatie is volgens de kolonel wel veranderd. Dat komt volgens hem enerzijds omdat defensie opener is geworden, en anderzijds omdat mensen zich bewuster zijn van de problematiek die dreigt.

Investerings

De relatie tussen de universiteit en militair onderzoek is in de geschiedenis altijd al moeizaam geweest. Studenten en professoren organiseerden in de jaren zestig al protesten, petitieën en debatten om hun ongenoegen over samenwerkingen met defensie te uiten.

Tegenwoordig waait er door de politiek een andere wind en spreken de cijfers voor zich: in haar defensieplan maakte de Vlaamse regering tien miljoen euro vrij voor onderzoek naar veiligheid en defensie in 2025.

'We verplichten niemand om onderzoek te doen in een militaire context'

— Isabelle Huys, vicerector Onderzoeksbeleid

Op federaal niveau wil het ministerie van Defensie de samenwerking tussen defensie, onderzoeksinstellingen en bedrijven verder uitbouwen. Daarom investeert het vanaf 2022 stap voor stap meer geld in onderzoek en technologie. Het doel is dat dat in 2030 gelijk wordt aan twee procent van het totale defensiebudget. Ook de KU Leuven kan daarvan meesnoepen.

Volgens vicerector Onderzoeksbeleid Isabelle Huys betekent dat niet dat de KU Leuven zomaar meegaat met die mentaliteitswijziging. Dual use-onderzoek kan volgens Huys wel: 'Het kan zijn dat een onderzoek over cybersecurity nuttig is voor defensie, maar ook voor burgerdoeleinden'. De universiteit zal zich in haar visie dus niet begeben naar een meer georiënteerd defensiebeleid.

'Op is op'

Volgens Froyen zal het nog een discussiepunt worden binnen de universiteit wanneer de budgetten beginnen te schuiven van civiel onderzoek naar militair onderzoek. 'Het geld kan maar één keer

uitgegeven worden, en als het voor defensie wordt uitgegeven, kan het niet meer voor fundamenteel onderzoek gebruikt worden, want op is op', aldus Froyen.

'Tegenwoordig valt heel veel technologie onder dual use, zelfs een simpele pen kan door het leger gebruikt worden'

— Stefaan Poedts (KU Leuven)

In de praktijk blijft die discussie nu nog stil. Volgens Van Tiggelen is er nu bij geen enkele universiteit weerstand voelbaar. Ook vicerector Huys voelt geen interne weerstand vanuit de universiteit. Dat komt volgens haar omdat onderzoekers steeds vrijblijvend kunnen deelnemen aan dual use-projecten: 'We verplichten niemand om onderzoek te doen in die context. Integendeel, als er ergens een voorstel binnenkomt, wordt er altijd naar de gevoelens van de onderzoekers gekeken.'

Meer opportuniteiten

Zullen de onderzoekers nu bewust op zoek gaan naar dual use-onderzoeksprojecten om zo hun onderzoek te kunnen financieren? Huys zegt van niet. 'De budgetten voor basisonderzoek blijven beschikbaar. De normale onderzoekskanalen zijn en blijven open voor iedereen. Er zijn nu gewoon meer opportuniteiten binnen defensie.'

Professor Stefaan Poedts, coördinator van een dual use-onderzoeksproject in zijn onderzoeksdomen omtrent ruimteweer, ervaart dat nu al. 'In de toekomst zal onderzoek naar ruimteweer onder defensie vallen. Ik zal dus meer en meer onderzoeksprojecten uitvoeren met het budget van defensie.'

Daarnaast kaart Poedts nog een bijkomend punt aan: 'Tegenwoordig valt heel veel technologie onder dual use, zelfs een simpele pen kan door het leger gebruikt worden.'

Froyen verwacht wel dat onderzoekers meer aanvragen zullen krijgen vanuit defensie omwille van hun goede wetenschappelijke positie binnen het domein en de oplopende budgetten vanuit defensie. 'Dat onderzoekers gevraagd worden, eerder dan dat ze uit eigen initiatief in een project stappen, is een nieuw evenwicht', zegt Froyen. 'Het is nog koffiedik kijken hoe dat zal evolueren'.

Zwarte lijst

Bij het uitvoeren van dual use-onderzoek is er vaak risico op spionage. De ethische commissie houdt daar rekening mee bij het maken van haar beslissing. Onderzoekers worden altijd gescreend na het indienen van een dual use-onderzoeksvoorstel.

'De commissie hanteert niet zo iets als een zwarte lijst. De deur staat altijd open voor alle landen, maar voor sommige landen vindt uiteraard een extra strenge screening plaats. Elke binnenkomende Chinese onderzoeker wordt bijvoorbeeld gescreend', vertelt Huys.

Van Tiggelen wijst ook op de complexiteit van het evaluatieproces voor onderzoeksprojecten. 'Sommige projecten bevatten een samenwerking tussen universiteiten, defensie en ondernemingen. Bedrijven hebben soms een complexe structuur en hoofdzetels in landen waar we niet graag mee samenwerken.' Hij vertelt ook dat defensie een samenwerking prefereert met NAVO-landen. En het liefst nog met Belgische onderzoekers of bedrijven zodat de kennis in België blijft.

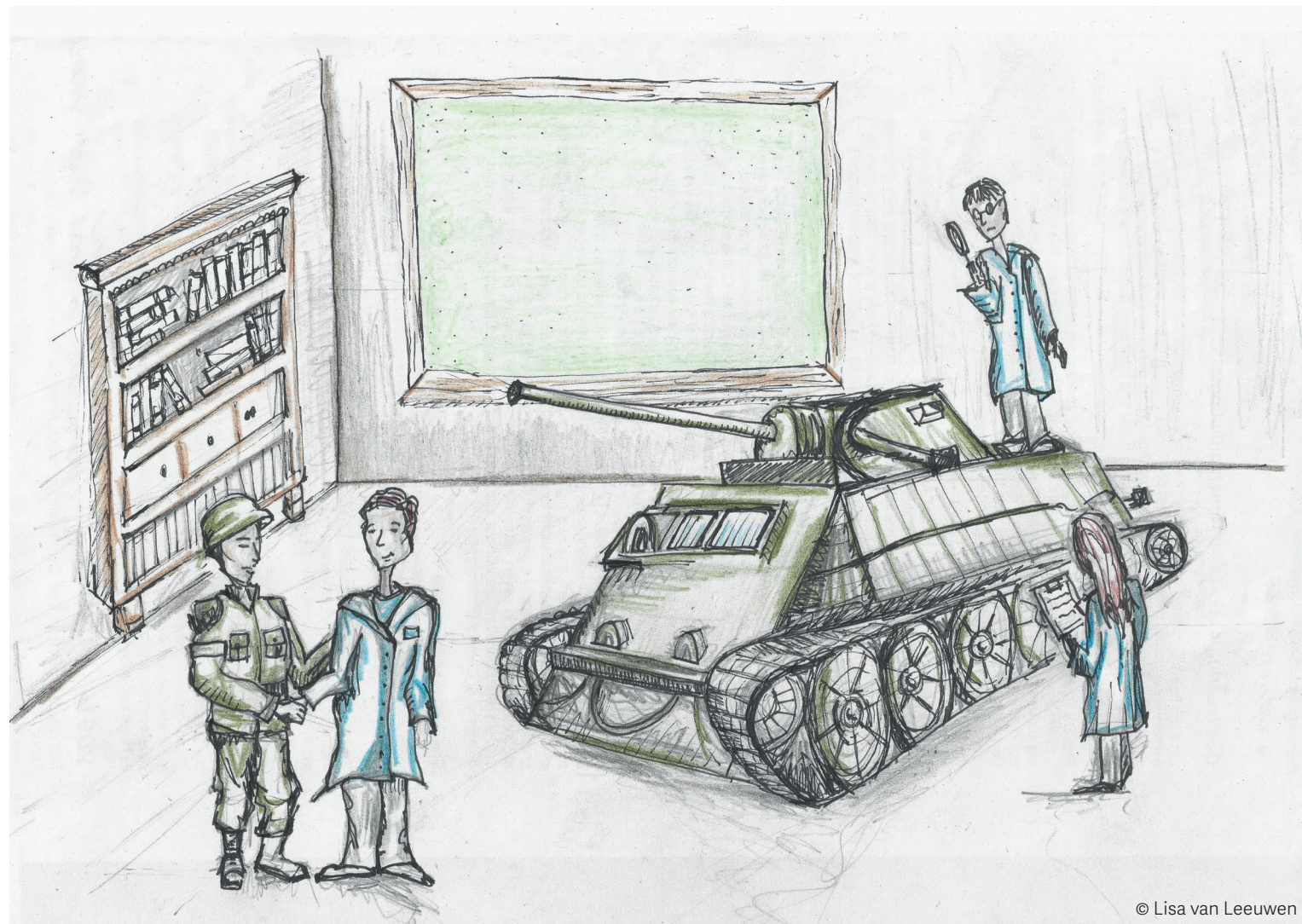
De vraag rijst of de universiteit die lijn zal doortrekken in het onderwijs. Begin december 2024 deed de federale overheid een oproep aan universiteiten om geneeskundestudenten beter voor te bereiden op oorlogssituaties. Hoewel er toen nog werd gesproken van 'militaire geneeskunde', gaan de stemmen vandaag op om die term daar juist niet op te plakken. 'Het gaat niet om militaire zaken, het kan even goed zijn dat het voor Artsen Zonder Grenzen dient', aldus Kolonel Van Tiggelen. ☞

Wat is militair onderzoek?

Militair onderzoek legt zich specifiek toe op thema's omtrent defensie. Enerzijds is er technologie die ontwikkeld wordt louter voor militaire toepassingen zoals het maken van wapens, radars of legeruitrusting.

Anderzijds bestaat ook het dual use-onderzoek. Dat is onderzoek dat zowel militaire als civiele toepassingen heeft. Denk aan GPS-systemen of geneeskundige toepassingen.

De KU Leuven voert geen zuiver militair onderzoek uit. Onderzoeksprojecten met een duale functie moeten altijd langs de Ethische Commissie Dual Use, Military Use & Misuse of Research (EC DMM) passeren. Het is haar taak om te oordelen of projecten wel degelijk civiele doeleinden beogen en of kennisveiligheid gegarandeerd is.

© Lisa van Leeuwen

Schaam je toch niet voor de knuffel in je bed

Slapen met een knuffel is van alle leeftijden, zegt professor **Guy Bosmans**. 'Een knuffel roept herinneringen op aan een tijd waarin geborgenheid vanzelfsprekend voelde.' GUY BOSMANS

© Sabine Mosman

Steeds meer jongvolwassenen zeggen het luidop: 'Ik slaap met een knuffel.' Volgens sommigen klinkt dat kinderachtig, maar psychologisch gezien vertelt het vooral iets over hoe ons brein veiligheid organiseert. Slapen is een van de meest kwetsbare momenten van de dag. Contact, nabijheid en geruststelling – ook in symbolische vorm – helpen om spanning te laten zakken en om je lichaam toe te laten tot rust te komen.

Maar een knuffel doet nog iets anders: hij roept herinneringen op aan een tijd waarin geborgenheid vanzelfsprekend voelde. De zachte pluche, het gewicht, de geur – het kan functioneren als een kleine teletijd-machine. Stress activeert onze nood aan bescherming, en een knuffel reactiveert dan precies die oude, warme ervaringen van koestering.

Zelfs een nieuwe knuffel kan je dat gevoel bezorgen, omdat ons lichaam de sensaties koppelt aan eerdere momenten waarop we ons veilig voelden. Het is een manier waarop ons geheugen en ons zintuiglijk systeem samenwerken om rust op te roepen wanneer het leven overweldigend voelt.

Jongvolwassenheid

Voorals jongvolwassene kan het leven overweldigend zijn. De ontwikkelingstaak in die fase is duidelijk, maar uitdagend: op je eigen benen leren staan, ervaren dat je competent genoeg bent om je leven zelfstandig uit te bouwen, keuzes maken die richting geven aan je toekomst. Het is een overgang die vraagt om zelfvertrouwen, stabiliteit en een gevoel dat je ergens op kan terugvallen.

Daarin zit een pijnlijke paradox. Want net wanneer jongvolwassenen die zelfstandigheid moeten tonen, voelen ze ook vaker de nood aan steun. Maar die steun vragen voelt voor velen als toegeven dat ze falen. Daardoor bijten ze vaker op hun tanden, terwijl hun lichaam juist schreeuwt om hulp of nabijheid. Een knuffel is dan een klein, discreet noodverband: een troost zonder dat iemand het hoeft te zien. Maar écht contact vervangt ze natuurlijk niet.

Niemand hoeft de zoektocht naar geborgenheid alleen te dragen

Juist omdat je als jongvolwassene moet tonen dat je groot, sterk en zelfstandig bent, kan een knuffel een gevoel van schaamte geven. De waarheid is dat je niet alleen bent en dat tegenwoordig steeds meer jongvolwassenen op sociale media dat taboe doorbreken. Dat is dan ook ontzettend bevrijdend: ervoor uitkomen dat je met een knuffel slaapt maakt je een mens, net als alle andere mensen.

Geen wondermiddel

Voor de meeste jongeren lukt het uiteindelijk om een stap richting anderen te zetten. Maar wie in zijn leven te veel negatieve ervaringen heeft gehad met ouders, partners of andere belangrijke figuren, kan moeilijker anderen vertrouwen. Dan is het nog moeilijker om hulp te vragen, ook al verlang je er diep vanbinnen wél naar. En toch blijft precies dat – steun durven zoeken – een van de sterkste vormen van veerkracht die we kennen, zelfs bij oudere volwassenen.

Een knuffel kan een gevoel van veiligheid bieden, maar het is geen wondermiddel. Wanneer een vertrouwensbreuk te groot voelt, kunnen individuele worstelingen escaleren. Dan kan professionele hulp soelaas bieden om opnieuw te herstellen wat zo hard gemist wordt. Niemand hoeft de zoektocht naar geborgenheid alleen te dragen – niet als kind, niet als student, en zeker niet wanneer het leven zwaar voelt. ☺

Guy Bosmans is als hoogleraar verbonden aan de faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen en supervisor bij de REPAIR studie.

De REPAIR studie focust op jongvolwassenen die kampen met suïcidale gedachten en vertrouwensproblemen, en onderzoekt of gerichte ondersteuning hen helpt om verbondenheid te bevorderen. Je kan deelnemen via repairstudy.com.

Wie met vragen zit over zelfdoding kan terecht op het gratis nummer 1813, of op zelfmoordlijn 1813.be

Pak uit met Veto.

Al 52 jaar voorziet Veto jou van gratis studentennieuws. Ideaal inpakpapier voor je cadeautjes dus.

Zelf ook bijdragen? Kom volgend semester naar een van onze welkomstavonden, op donderdag 12 of 19 februari om 19:00 naar 's Meiersstraat 5.

'België heeft zoveel succesvolle animatie, maar te weinig mensen weten dat'

Opnieuw beloonde het jaarlijkse Internationaal Kortfilmfestival ook de beste animatie-kortfilms. Levi Stoops en Eleni Aerts gingen met die prijzen lopen. 'Om in de animatie-wereld een serie te maken, moet je via de kortfilm gaan.' GWENAËLLE MADILE

Van 28 november tot 6 december vond het Internationaal Kortfilmfestival Leuven plaats. Zowel Levi Stoops als Eleni Aerts werden geselecteerd voor de Vlaamse Competitie Animatie, en wonnen een prijs.

Levi Stoops is regisseur en scenarist, en studeerde aan het RITCS. 'Aanvankelijk wilde ik Film studeren, maar bleek te jong te zijn voor het organisatorisch vermogen dat

je nodig hebt op een filmset', geeft Stoops toe. 'Uiteindelijk koos ik voor Animatie'. Tussen 2022 en 2025 schreef en regisseerde hij twee kortfilms, waaronder *Drijf*, die verschillende prijzen won. Ook zijn nieuwe kortfilm *Klonter* viel in de prijzen op het Internationaal Kortfilmfestival in de categorie 'Vlaamse Competitie Animatie'.

Eleni Aerts studeerde in juni af met een master in animatie aan het KASK en ging tij-

dens haar masterjaar op Erasmus naar Zwitserland. 'Ik had er veel goeds over gehoord en Zwitserland is een mooi land. Daarnaast zag ik de films die op de school werden geregisseerd al op festivals lopen, en ik dacht dat ik daar wel uit kon leren.' Haar animatie *Cold Bathroom*, een verhaal over een vrouw die tegen een groeiende kikker in haar lichaam vecht, won de VAF Wildcard, de prijs van het Vlaams Audiovisueel Fonds.

© Bavo Nys

Levi Stoops - *Klonter*

Heb je ooit overwogen om terug naar de filmsector te gaan?

Levi Stoops: 'Ja, animatie is zeer niche en alles gebeurt binnenshuis. Dat kan klein aanvoelen. Je bent weinig in de echte wereld. Het is in die zin een echte *nine-to-five*. Maar voor opnames van het geluid kun je bijvoorbeeld wel heel ver gaan door op locatie op te nemen.'

Was het de eerste keer dat je op het Kortfilmfestival Leuven stond?

'Dit is mijn derde keer op het Kortfilmfestival. De eerste keer werd mijn afstudeerwerk geprojecteerd, en de tweede keer was het *Drijf*. Terugkomen in Leuven, maar ook op andere festivals in België, voelt heel verwelkomend aan. Het is fijn als een festival jou een beetje volgt en je ziet groeien.'

***Drijf* heeft verschillende prijzen gewonnen, waaronder de publieksprijs op het kortfilmfestival van Leuven. Heb je met *Klonter* dezelfde ambities?**

'Het zou vreemd zijn om dat niet te hebben. Met *Drijf* had ik eigenlijk geen verwachtingen, want dat was mijn eerste film. Ik werd van mijn sokken geblazen, zeker toen wij in Annecy belandden. Ik had het echt niet zien aankomen.'

'*Klonter* zou ik omschrijven als een minder strakke film. Ik verwacht dat de film moeilijker de jury's en het publiek gaat overtuigen, hoewel de productiewaarde juist mooier is. Ook visueel gezien is hij mooier.'

Heb je het gevoel dat kortfilms of animaties worden ondergewaardeerd?

'Zeker en vast, en dat verbaast mij eigenlijk een beetje in België. We dragen bijvoorbeeld onze stripverhalencultuur in faam. In België zijn er ook zoveel succesvolle animatieproducenten. Vorig jaar werd Nicolas Keppens bijvoorbeeld genomineerd voor een Oscar. Er zijn heel weinig mensen die dat weten.'

Is er een bepaalde boodschap achter *Klonter*?

'Ik zie films eerder als een manier om mijn gevoelens te uiten. Ik geloof niet echt in een boodschap overbrengen en ik probeer niet echt een mening te geven. Mijn job is het weergeven van dingen die moeilijk zijn om over te brengen in woorden. De sociologische analyse laat ik aan de experts over.'

Hoe verloopt het productieproces van een animatiefilm?

'Het schrijfproces gebeurt in mijn vrije tijd. Weinig mensen worden betaald om te schrijven. De productie zelf is wel een full-time job. Op dat moment moet je even alles aan de kant zetten. Ik ben wel niet degene die animeert. Ik verzorg de storyboards en het verhaal, en trek de designs recht. Het echte animatiewerk gebeurt door animatoren die wij aannemen. Zij zijn het echte productieteam.'

Wat zijn jouw plannen voor de toekomst?

'Er is een vaag idee om een animatieserie te maken voor volwassenen. Dat is geen simpel idee, want dat bestaat nog niet en het is een hele uitdaging om gefinancierd te worden. Met andere woorden: er is momenteel niets concreet gepland.'

Als je een tip zou kunnen geven aan iemand die in de animatiewereld belandt, wat zou het dan zijn?

'Mijn tip is om je te specialiseren zodat je in de sector kunt blijven werken. Daarnaast moet je op zoek gaan naar een manier om geld te verdienen, want enkel met het regisseren en schrijven zelf gaat dat niet lukken.'

© Bavo Nys

Eleni Aerts - *Cold Bathroom*

Is dit je eerste keer op Kortfilmfestival Leuven?

Eleni Aerts: 'Het is de eerste keer dat ik er effectief naartoe ga. Vorig jaar maakte ik deel uit van de Sabam Pitch. Mijn vader heeft dan voor mij gepitcht aangezien ik in Zwitserland was, en ik heb toen dat geld gewonnen.'

Wat betekent het om de winnaar te zijn van de VAF Wildcard?

'Ik ben nog steeds in shock, maar ik ben er super blij mee. Het geeft vertrouwen van buitenaf dat ze geloven in wat ik maak. Ik animeer op een redelijk speciale manier en het is fijn om te zien dat ze het appreciëren en dat ik gewoon mijn ding kan blijven doen.'

Heb je het gevoel dat het winnen van een award jouw carrière vooruit helpt?

'Ja, toch wel. Met de prijs die ik in Finland had gewonnen, heb ik op veel andere filmfestivals kunnen spelen omdat ze speciale programma's maakten voor de winnaars van dat festival zelf. Daar hebben veel mensen mijn film gezien en ik heb daar zo contacten kunnen leggen.'

Ben jij van mening dat animatie en kortfilms ondergewaardeerd worden door het grote publiek?

'Toch wel. Bij kinderen wordt het niet benadeeld, daar zie je het juist meer. Ik ben zelf bezig met meer volwassen thema's en daar heb ik wel het gevoel dat minder mensen komen opdagen. Kortfilms zijn dan weer helemaal anders. Maar om in de animatiewereld een serie te maken, moet je wel via de kortfilm gaan.'

De animatie *Cold Bathroom* vertelt het verhaal van een vrouw die tegen een kikker in haar lichaam vecht. Wat hoop je met die film te bereiken?

'Met *Cold Bathroom* was ik op zoek naar een schoonheid in een tragedie. Ik ben specifiek op zoek gegaan naar wat ik juist wou vertellen. Ik wou tonen dat als je al jouw gevoelens opkropt, die op een bepaald moment gaan losbarsten en heel jouw leven gaan overnemen. Je moet een manier zoeken om jezelf en die slechte gevoelens in balans te houden en daar niet tegen te vechten, want anders wordt het chaos.'

Wat heeft jou geïnspireerd voor het maken van de film?

'Een specifieke situatie eerder. Ik was aan het wandelen naar school, toen ik een platgereden kikker tegenkwam. Het zag er een beetje vies uit, maar op hetzelfde moment leek het op een *still shot* van een balletpose. Dat vond ik wel cool. Ik ben dan platgereden kikkers beginnen animeren en ik heb de shots achter elkaar gezet, wat leek op een dans van platgetreden kikkers. Dat was eigenlijk het startpunt van de film.' 🐸

'Het mooie aan muziek is dat je je masker kan afzetten'

Hij debuteerde met een atmosferische ep, maar draait de knop nu bewust om naar sober en functioneel. Caspar Auwerkerken werkte aan zijn eerste langspeler met de band dichters op de huid. 'Ik schrijf luistermuziek: teksten zijn zelden expliciet of belerend; de luisteraar mag landen waar die wil.' GUILLAUME BEAUPREZ

Wat ik nu maak is eigenlijk een reactie op mijn ep. Toen verloor ik soms de songwriting uit het oog door de vele lagen. Nu begin ik bij de kern en arrangeer ik zo eenvoudig mogelijk', zegt de muzikant terwijl hij nipt van zijn koffie.

Die eerste EP was Auwerkerkens initiatie in de studio. 'Ik wilde alle mogelijkheden proberen en een bijna orkestraal geluid bouwen. Dat was een leerschool', blikt hij terug. Voor de plaat mocht het soberder, maar tegelijk ook effectiever in de songstructuur. 'Met de band op repetitie voel je snel wat dient en wat stoort.' Het resultaat kleurt bij momenten folkrock, zonder het dromerige DNA te verliezen.

beeld **Guillaume Beuprez**

De band is daarbij niet louter een begeleidingsvehikel, maar eerder een herkenbare stempel. 'Ik stap binnen met een lied; wat Arno (drums), Xavier (bas), Diego en Mauro (gitaar) toevoegen, is wezenlijk. We werken zonder hiërarchie: iedereen mag inbrengen.' Elk nieuw lied aan hen tonen, blijft altijd spannend: 'Mijn teksten zijn persoonlijk. Dan hoop je dat het resoneert.'

De plaat vertrekt vanuit een dubbel startpunt: zichzelf situeren en tegelijk toekijken hoe de wereld verschuift door klimaatverandering. Auwerkerken studeert Filosofie en onderzoekt hoe je zingeving kan ontwikkelen in een tijd die naar nihilisme neigt. 'In het werk van Nietzsche lees ik geen fatalisme, maar een soort verantwoordelijkheid: we moeten opnieuw waarden scheppen. In het hier en nu. Daarin zit een ecologische les', meent hij.

Is die nihilistische Nietzscheaanse filosofie ook hoe jij naar de wereld kijkt?

Caspar Auwerkerken: 'Ik denk dat het eerder een foutief vooroordeel is dat hij zelf een nihilist was. Hij beseftte dat de moderniteit naar een nihilistische richting gaat, dus zijn werk is in zekere mate een cultuurdiagnose. Ik denk dat ik het ook in die mate

probeer te zien. De verantwoordelijkheid om "waardig" te worden ligt bij de mens.'

Hoe probeer jij dan waarde te creëren in je leven?

'Door muziek te spelen, creatief bezig te zijn, maar tegelijkertijd ook te filosoferen. Dingen doen die ik graag doe, omgaan met mensen die ik graag heb, in de natuur zijn. Dat soort dingen.'

'Je begrijpt er niets van, maar toch is de muziek van Tinariwen zo sterk'

Is dat de boodschap die je hoopt die mensen meenemen uit jouw muziek?

'Dat is een goeie vraag, want ik hoop dat die boodschap er altijd wel vrij impliciet inzit. Ik denk niet dat ik mijn teksten heel expliciet opstel, dus die zijn altijd open voor interpretatie. Het is niet dat ik mijn muziek vrijblijvend maak. Maar ik hoop dat de luisteraar mijn liedjes ongedwongen ervaart.'

En toch zijn je nummers heel persoonlijk.

'Zeker. Ze gaan altijd over iets dat mij aanbelangt, op de een of andere manier. Voor dit album ben ik in het wilde weg beginnen schrijven. Mijn onderbewustzijn laten spreken en niet te veel nadenken, om me dan achteraf pas te realiseren dat er wel degelijk een bepaalde coherentie in zat. Zowel thematisch als sonisch.'

Zijn er bepaalde tekstschrijvers waar je inspiratie uit put?

'Sowieso, al weet ik niet goed of hun stijlen noodzakelijk overeenkomstig zijn met die van mij. Ik heb de teksten van Nick Cave altijd fantastisch gevonden. Tegelijkertijd vind ik de collagetechniek van Thom Yorke op het album *Kid A* heel sfeerscheppend.'

'Ik ben ook heel gepassioneerd door muziek waarvan ik de taal niet ken. Ik voel veel liefde voor Tinariwen. Dat is ongelooflijk. Je begrijpt er niets van, maar toch is hun muziek zo sterk. Ook de manier waarop hun taal klinkt, puur fonetisch, is heel vertellend in zekere zin, zonder dat je de betekenis ervan kent.'

Hoe vind je het evenwicht tussen je muzikale en je academische carrière?

'We hebben het album gemaakt zodat ze nooit met elkaar zouden concurreren. We hebben alles op het gemak, heel gespreid, opgenomen. Zo had ik ook tijd om de nummers te maken, zonder dat ik rekening moest houden met een deadline.'

'Ik denk dat de sleutel tot het combineren is dat je het allebei gewoon heel graag moet doen, en oefenen. Je moet er elke dag mee bezig zijn, zowel met je muziek als je studie. Zo kan je de perfecte balans maken. Ik heb nog Musicologie gestudeerd in Leuven. Paradoxaal genoeg lag die studie mij niet zo, dus ik had op dat punt in mijn leven dit album niet kunnen maken.'

Vier jaar geleden deed je mee aan het kansenparcours Sound Track, maar je stootte niet door naar de finale. Hoe kijk jij naar muziekwedstrijden voor artiesten?

'Ik apprecieer zo'n initiatieven, want die creëren heel veel kansen voor jonge artiesten die voor het eerst op een podium staan. Het zorgt voor een gemeenschapsgevoel in de muziekscene.'

'Voor mijn eigen traject vond ik dat op zich wel een toffe ervaring, maar ik denk dat er een spanning zit in de competitiviteit van muziekmaken. Er zijn telkens goede artiesten die op de een of andere manier door de mazen van het net vallen. Ik wil mijn verhaal op een andere manier vertellen, los van de wedstrijd, maar op basis van de muziek.'

Dat is een heel bedachtzame manier om naar buiten te treden.

'Exact. In zo'n wedstrijden proberen ze al de muziek te laten gedijen, maar ze kunnen niet garanderen dat het lukt. Ook dat is een deel van de uitdaging, om het in andere soort contexten te laten werken.'

Je maakt niet veel reclame voor je muziek. Hoe hoop je luisteraars te bereiken?

'Dat is nog steeds dé *struggle*. Het is door en door cliché, maar er is tegenwoordig een enorm overaanbod aan muziek. Ik had het geluk om, tijdens de lockdown, na een online sessie de aandacht van de muziekindustrie zelf te wekken, waardoor ik enkele voorprogramma's mocht spelen. Ik had op dat moment zelfs nog geen plan.'

Is de liveshow dan het belangrijkste deel van je kunst?

'Ik kan dat niet ontkennen, natuurlijk. Volgens mij is de sfeer in mijn muziek het voornaamste, maar mijn nummers zijn live meer afhankelijk van de context dan bands die energiek op het podium staan. Het gaat mij meer om een sterk inhoudelijk ver-

haal dat resoneert met mijn publiek.'

Is dat ook de reden waarom je onder je volledige eigen naam optreedt?

'Op een dag ben ik ermee begonnen, en toen dacht ik al: "Ik moet een artiestennaam vinden". Ondertussen ben ik de waarde van die naam beginnen inzien. Ik heb een tijdje nagedacht over een andere artiestennaam, maar dat voelde nooit juist, omdat dat als een masker aanvoelde. Het mooie aan muziek vind ik net dat je je masker kan afzetten als deel van je muzikale act.'

Zijn er in die zin specifieke podia waar je van droomt?

'Dat gaat nu tegenstrijdig klinken, maar ik zou supergraag eens op Pukkelpop spelen. Ik heb in die buurt mijn middelbaar gedaan. Dat zou een soort mengeling zijn van nostalgie en een openheid naar de toekomst. Dat lijkt me een speciaal gevoel.'

Ga je zelf vaak naar concerten?

'Heel weinig, moet ik zeggen. Het heeft wel verschillende redenen. Ik voel me snel ongemakkelijk met veel volk om me heen. Toch weet ik dat elke fysieke neiging tot paniekaanvallen verdwijnt wanneer het concert keigoed is.'

Ben je van nature paniekerig?

'Absoluut. Ik heb een lange periode zwaar *gestruggled* met paniekaanvallen. Dat was heel pathologisch. Ik kon niet buiten komen. Zelfs tot het einde van mijn straat wandelen was een uitdaging. Nu is dat gelukkig al beter.'

Voel je dan niet hetzelfde wanneer je op een podium stapt, met al die ogen op jou gericht?

'Zeker. Alleen is het grote verschil dat je zelf de controle hebt. Als er iets is kan je zelf de teugels in handen nemen, en je kan gemakkelijker weg. Je staat als het ware afgezonderd van het publiek, wat het minder stressvol maakt.'

Wat wil je nog bereiken op artistiek vlak?

'Een eigen publiek vinden, dat is mijn ambitie. Dat zou me stabiliteit geven. Daarnaast een eigen plekje in het muzikandschap. Een soort reputatie waar mensen van zeggen: dat is Caspar, dáárvoor staat hij.'

'Het is grappig, want toen ik de plaat aan het maken was, had ik een discussie over het artiestenstatuut met Bert Vliegen, mijn producer. Hij zei me dat ik, als mijn academische richting niets werd, altijd kon terugvallen op mijn muziek. Dat vond ik een opvallende uitspraak, want de meesten zeggen het tegenovergestelde. Ik ken geen enkele artiest in België die leeft van zijn muziek zonder de back-up van dat statuut.'

Heb je een plan B klaar, voor als het niet lukt om die doelen te bereiken?

'Als ik heel concreet zou moeten zijn, zou ik toch proberen om iets met filosofie te doen. Lesgeven zou mij heel leuk lijken. Johannes Verschaeve van The Van Jets heeft dat ook een tijd gedaan. Thomas Michiels van de metalband Psychonaut was ook godsdienstleerkracht.'

Wie ben jij onder de feestdagen?

tekst **Kimberly Vrancken**

Als *All I want for Christmas* begint te spelen op de radio, dan...

- A. zing je vrolijk mee
- B. laat je het spelen, maar geeft er verder geen aandacht aan
- C. verander je van zender
- D. denk je spontaan aan alle familie-feestjes

Wat drink je op oudjaarsdag?

- A. een glaasje Glühwein
- B. een glas Kidibull
- C. een fles water
- D. een glas cava

Wat is je traditie op kerstavond?

- A. gezellig eten met familie en cadeaus geven aan elkaar
- B. studeren tot in de late uurtjes
- C. me opsluiten in mijn kamer om zo weinig mogelijk gestoord te worden door familie
- D. naar de kerstmis gaan

Wat is je traditie op oudjaarsdag?

- A. je eet twaalf druiven onder een tafel
- B. je neemt vijf minuten pauze om af te tellen met je ouders, en gaat daarna verder studeren
- C. je blijft wakker tot middernacht, wacht op het vuurwerk, en kruipt daarna meteen in je bed
- D. je telt samen af met je beste vrienden en klinkt op het nieuwe jaar

De kerstmarkt opent opnieuw zijn deuren. Jij...

- A. bent er als de kippen bij om er als een van de eersten rond te lopen
- B. maakt afspraken met je vrienden om een kijkje te nemen, maar zegt op het laatste ogenblik af
- C. vindt mensen niet leuk en blijft zo ver mogelijk weg van al feestgedruis
- D. brengt uiteraard een bezoekje, en doet er al de iconische stops

Welke film staat er bij Kerstmis op je bucketlist?

- A. *Home Alone*
- B. *F.C. De Kampioenen Kerstspecial*
- C. *The nightmare before Christmas*
- D. *Miracle on the 34th Street*

Mijn favoriete winteractiviteit is

- A. schaatsen met mijn beste vrienden
- B. kerstkoekjes bakken
- C. alleen op de sofa warme chocolademelk drinken
- D. een kerstfilm kijken met familie

Ik zet mijn kerstboom

- A. na Halloween
- B. op 1 december
- C. welke kerstboom?
- D. na Sinterklaas

Tijdens Kerstmis eet ik altijd...

- A. parelhoen
- B. take-away
- C. biefstuk met frietjes
- D. gourmet

A. **De kerstflamant:** jij bent bezeten met de feestdagen. Je gebruikt dan ook elk excuus om feest te vieren in plaats van te studeren voor je examens.

B. **De kluiszenaar:** Kerstmis en Nieuwjaar zijn niet voor jou weggelegd. Je snapt niet hoe mensen dit kunnen vieren tijdens de blok.

C. **De grinch:** jij haat de feestdagen en vindt het een verschrikkelijk periode. Het liefst van al zou je in de zon liggen met een glas cocktail in je hand, en zonder zorgen voor de examens.

D. **De traditionaal:** jij viert de feestdagen op de klassieke manier en geniet er dan ook met volle teugen van. Niets kan de kerstfeer in de weg staan, ook niet de examens die steeds dichterbij komen.

'Ik ben te onstuimig om premier te worden', zei **Sammy Mahdi** jaren geleden al in *Veto*. Als Vlaamse *enfant terrible* van de federale regering zet hij Wetstraat 16 maar al te graag onder druk. 'N-VA'ers zijn in se misantroop.'

tekst **Ella-Sofia Sneyers, Elias Fret**
beeld **Sabine Mosman**

'De verbale oorlog in de regering kan leiden tot verkiezingen die niemand wil'

Volgens mijn horloge is mijn *body battery* minder dan vijftig procent. Waarschijnlijk zijn dat de naweën van de voorbije dagen', lacht Sammy Mahdi wanneer we hem vragen of hij afgelopen nacht acht uren slaap heeft kunnen halen. Niet onlogisch: de dag ervoor kwam de federale regering na weken onderhandelen tot een begrotingsakkoord.

Sinds 2022 is Sammy Mahdi partijvoorzitter van de cd&v, een post waar hij lang naar hunkerde: in 2019 sprak hij er in *Veto* zijn ambitie al voor uit, en twee keer deed hij dan ook mee aan de voorzittersverkiezingen bij cd&v. De tweede maal was het raak. 'De taak van een partijvoorzitter bestaat er niet alleen uit om iedere nacht te bellen met je vicepremier en te zeggen of de duim naar boven of naar beneden gaat', zegt hij cynisch. 'Je moet ook de volgende generatie kunnen inspireren.'

Uw partij wou minstens 13 miljard besparen in het begrotingsakkoord. Bent u teleurgesteld dat het bij 9,2 is gebleven?

Sammy Mahdi: 'Het is vergelijkbaar met een examen: wil je een tien of een zestien op twintig halen? Om nét geslaagd te zijn voor Europa, moet je aan tien miljard geraken. Als je het begrotingstekort wil terugdringen en de drieprocentnorm wilt halen, moet je véél meer besparen.'

'Als overheid hebben we meer dan vijfhonderd miljard euro schulden. Deze oefening van tien miljard heeft er dus niet voor gezorgd dat de overige schuld plots verdampt is. We moeten goed beseffen dat onze opdracht nog helemaal niet achter de rug is.'

Waarom is de regering zo laat aan de onderhandelingen begonnen?

'Dat moet je niet aan mij vragen. Ik zou ook willen dat de politiek leert om anders te functioneren en op een andere manier te onderhandelen. De hele nacht door, tot zes uur 's morgens: ik zie daar het nut niet van in. Maar toch wordt het iedere keer weer gedaan.'

Gaat dat dan ooit veranderen?

'Ik hoop dat er ooit iets aan die cultuur gewijzigd wordt. Niemand heeft het gevoel dat

politici goed bezig zijn wanneer ze zo lang onderhandelen. Ook de partijen denken nu dat het een symptoom is van een democratie – blijkbaar iets heel hardnekkigs.'

De voorzitters van de regeringspartijen pakken elk apart uit met hun verwezenlijkingen, niemand verdeelt het globale akkoord. Ook u. Is dat niet een beetje kinderachtig?

'Nee, dat vind ik volkomen normaal. Wanneer vijf partijen deel uitmaken van een regering, kopen die niet plots een lidkaart van de "partij Arizona". Je blijft strijden voor je eigen doelstellingen.'

Is een regering dan geen gezamenlijk project?

'Jawel. Misschien zouden we dat project nog wel iets hoopvoller op de kaart mogen zetten, om een helder perspectief te bieden en aan een nieuwe generatie duidelijk te maken dat het leven er echt op vooruit zal gaan als we de juiste hervormingen doorvoeren.'

'Maar het is niet onlogisch dat partijen naar buiten komen met de punten die ze zelf hebben uitgedragen. In een democratie moet je kunnen aanvaarden dat bepaalde standpunten niet vanuit je eigen partij komen, omdat je nu eenmaal een consensus moet vinden.'

Draagt dat niet bij aan het beeld van politici die de hele tijd ruzie maken? In 2018 drukte u in *Veto* nog de hoop uit dat politici zich meer als collega's zouden gedragen. Is daar iets aan veranderd?

'Discussiëren en sterk van mening verschillen, is niet verkeerd. Ik zou graag hebben dat men minder kibbelt over mensen en persoonlijkheden. We moeten dankbaar zijn dat we in een land leven waar we vreedzaam van mening mogen en kunnen verschillen, maar er wordt nog veel te vaak op de man gespeeld. Dat dient de democratie niet.'

De sfeer in de regering is vrij existentieel: bij de totstandkoming van een akkoord lijkt het er steeds op dat de regering bijna gaat vallen.

'Ik stoor me daar ook aan.

Bij Vooruit heeft men sinds januari al minstens vier keer gezegd dat ze bereid zijn om uit de regering te stappen. Heel trots verkondigen dat je klaar bent voor verkiezingen, dient geen enkel doel. Welke kiezer

'De relatie tussen de pers en de politiek is heel ingewikkeld. Wat kranten schrijven, is vaak maar een deel van het verhaal'

zit nu te wachten op politici die opnieuw een hele campagne houden en verkiezingsbeloftes maken?'

'Als regeringslid draag je een grote verantwoordelijkheid. Op een gegeven moment raakt dat dreigement van verkiezingen ook uitgehold. Iedereen wist bijvoorbeeld dat De Wever geen vijftig dagen meer nodig zou hebben om een akkoord te onderhandelen.'

Heeft u ooit gedacht dat de regering zou vallen?

'Ik heb op een bepaald moment mijn zorg daarover wel geuit. Als iedereen zichzelf op de borst begint te kloppen, kan dat leiden tot een verkiezing die niemand wil. Helaas is dat wel waar de zware verbale oorlog toe kan leiden.'

Even iets anders. De rectoren willen graag het inschrijvingsgeld voor het hoger onderwijs optrekken. Vindt u dat een goed idee?

'Nee. Voilà, soms kun je kort en bondig zijn. (*lacht*) Als partij hebben we daar ook meteen op gereageerd. We mogen trots zijn dat we in een land leven waarin universiteiten en hogescholen financieel heel toegankelijk zijn. Er is niets dat tot meer sociale mobiliteit leidt dan hogere studies.'

Wat moeten de universiteiten dan doen? Uw regering bespaart op hoger onderwijs, waardoor ze zich wel genoodzaakt voelen om voor zo'n verhoging te pleiten.

'De Vlaamse regering heeft op heel veel sectoren moeten besparen: welzijn, werk, het socioculturele middenveld, enzovoort. Zuhail Demir heeft de

Bio

- 37 jaar
- Studeerde Politieke Wetenschappen aan de VUB
- Tussen 2017 en 2020 voorzitter van JONGCD&V
- Staatssecretaris voor Asiel en Migratie in regering-De Croo (2020-2022)
- Sinds 2022 partijvoorzitter van cd&v
- Federaal parlementslid en gemeenteraadslid in Vilvoorde

keuze gemaakt zich op de universiteiten te focussen, want extra besparingen opleggen aan het leerplichtonderwijs zou ook geen evidentie zijn.'

'Maar we hebben wel geprobeerd om de besparingen op de studiebeurzen bij te sturen: mantelzorgers en personen met een beperking mogen niet nog zwaarder gestraft worden door het systeem.'

Stel dat uw partij de minister van Onderwijs zou leveren, zou er dan meer in andere domeinen bespaard geweest?

'Tuurlijk. Onze overheden geven bijvoorbeeld veel geld uit aan bedrijfssubsidies die niet altijd even zinvol zijn. Als christen-democraat zijn er twee zaken essentieel: zorg dragen voor elkaar en voor de volgende generatie. De twee grote departementen daarvoor zijn Onderwijs en Welzijn. Daar besparen we dus liever niet op, maar je kunt uiteraard niet minister van alle bevoegdheden spelen.'

'Wat de Vlaamse regering wel goed vastpakt, is kijken hoe hogescholen verder kunnen rationaliseren. Dat landschap is onoverzichtelijk geworden: er zijn nu zo'n 200 instellingen, waar de vraag is om naar 175 te gaan. Er moet efficiënt omgegaan worden met de beschikbare middelen, om

te vermijden dat je in situaties terechtkomt waar er lineair bespaard wordt.'

Volgens KU Leuven-rector Severine Vermeire is er echt geen ruimte meer voor efficiëntiewinsten.

'Daarom geef ik het voorbeeld van de versnippering van hogescholen. Waar alle instellingen wel beter op kunnen inzetten, is het begeleiden van studenten naar de juiste richtingen en naar de arbeidsmarkt. We moeten durven om creatiever te kijken naar de rol die bedrijven daarin kunnen spelen.'

Onderwijseconoom Kristof De Witte zegt dat we onszelf als kenniseconomie enorm hard in de voet schieten door de besparingen. Bent u daar dan niet bezorgd om?

'Kennis is inderdaad de belangrijkste bron van rijkdom die we hebben. De kwestie blijft om het verstand dat tussen onze oren zit ook te kunnen inzetten in een economie die groei kan genereren. Het is frustrerend om te zien dat veel van onze knappe koppen naar Silicon Valley trekken.'

'We leven in een hypergeglobaliseerde samenleving en jonge mensen denken dat als ze hun dromen willen waarmaken, ze aan de andere kant van de wereld moeten

zijn. De farmaceutische sector in België is toonaangevend, maar toch denken velen dat ze, bij wijze van spreken, bij Johnson & Johnson meer zullen bereiken dan bij Jansen & Jansen. We moeten die profielen overtuigen van de opportuniteiten die België zelf biedt.'

U werd voorzitter van cd&v met de belofte om opnieuw duidelijk te maken waar de partij voor staat. Is dat gelukt?

'Ik kan me niet meer herinneren wanneer onze partij voor het laatst het verwijt heeft gekregen mossel noch vis te zijn, terwijl dat vroeger elke dag in de krant te lezen was. Ik durf dus wel te zeggen dat we als partij aan scherpste hebben gewonnen.'

Misschien té scherp, luidt de kritiek. Die hoor je ook uit de hoeken van N-VA.

'Als er nu één partij zo scherp is dat ze met een voet vooruit je beide enkels breekt, is het wel N-VA. Ik denk dat zij er moeilijk mee kunnen omgaan dat een andere partij hen tegenspreekt.'

'Als christendemocratische partij moet je combattief durven zijn. Niet door op de man te spelen, maar wel door te strijden voor je idealen. We zijn een partij waarin

normen en waarden van belang zijn, en mensen ruimte moeten krijgen voor hun eigen invulling van zingeving.'

Is dat een boodschap die jongeren vandaag nog kan aanspreken?

'Zeker. Eenzaamheid is een van de dodelijkste ziektes van jullie generatie geworden. Veel mensen lopen doelloos rond, op zoek naar de "waarom?" van het leven. Ook jongeren zijn opnieuw meer bezig met existentiële vragen en de zoektocht naar zingeving.

Eenzaamheid is een van de dodelijkste ziektes van jullie generatie geworden'

Als christendemocraten kunnen we daar met het personalisme het beste antwoord op bieden.'

'Ik zal met plezier een oud christen-democratisch woord bovenhalen: we zijn rentmeester. *Make rentmeester sexy again*. Je moet leven om je eigen dromen te kunnen waarmaken, maar ook om de toekomst van een volgende generatie te verzekeren én niemand achter te laten in de samenleving.'

Kan cd&v daar vandaag voldoende antwoord op bieden?

'Je moet je verhaal uiteraard kunnen vertellen op een eigentijdse manier. We hebben als partij nog een weg af te leggen om finaal te kunnen terugkeren naar een samenleving waar men meer verbonden is met elkaar.'

'Sociale media zijn het ideale instrument om de juiste mensen te kunnen bereiken. Ik moet toegeven dat ik af en toe met bewondering heb gekeken naar de manier waarop Charlie Kirk dat bij jongeren wist te doen, los van zijn boodschap: tentje plaatsen, stoeltje zetten.'

Hij pikte er wel de retorisch zwakkere tegenstanders uit die hij in een debat gemakkelijk onderuit kon halen. Enkel die fragmenten deelde hij in zijn video's.

'Politici in het parlement doen juist hetzelfde, die selecteren ook hun beste stukjes om te delen op sociale media. Dat neem ik hen ook niet kwalijk. Wat ik bedoel bij Kirk, is dat zijn microfoon voor iedereen open stond.'

'Ik zie het ook als mijn eigen opdracht om dichterbij de studenten

te staan. Door met iederéén te spreken kan ik uitleggen waar mijn maatschappijmodel voor staat en hoe we bepaalde problemen moeten aanpakken.'

U bent vaak te gast op studenten-debatten. Wat heeft u er als politicus aan om daar aanwezig te zijn? Die stemmen zullen het verschil toch niet maken.

'Ik doe niets liever dan in een arena over politieke ideologieën te debatteren, en zo jongeren te inspireren en overtuigen. Uit elk debat leer je ook, en houd je de vinger aan de pols bij een nieuwe generatie.'

'Ik herinner me de schooldebatten een jaar of zes geleden, toen alle jongeren overtuigd waren van het sluiten van de kerncentrales. Enkele jaren later, in dezelfde scholen weliswaar, zegt een nieuwe generatie leerlingen juist om de kerncentrales langer open te houden.'

Vaak moet u het wel opnemen tegen B-namen in zo'n panel.

'Het klopt dat de grote kopstukken niet langer naar studentendebatten komen, wat ik heel jammer vind. Studenten hebben het recht om de voorzitters en de grote tenoren van een partij bezig te zien. Ik hoop dat jongeren daardoor geprikkeld worden, dat het goesting geeft om te participeren in het democratisch proces – op eender welke manier.'

Veto's vriendenboekje

Wat was je grootste droom als kind?

'Even goed kunnen voetballen als de Braziliaanse Ronaldo (*Nazário, red.*) en even moedig, stoer en sterk worden als mijn vader.'

Wat zou je laatste avondmaal zijn?

'Een dürüm met kefta en samouraisaus. Ik ben sinds januari maniakaal aan het trainen voor een Hyrox, dus laat het laatste avondmaal maar lekker vettig zijn.'

Op welk dier lijkt je het meest?

'Op mijn hond Pamuk: loyaal aan wie ik lief heb, eigenwijs, en alleen maar blaffen wanneer het écht moet.'

Wat zou je doen met een miljoen?

'Een groot huis bouwen waarin ik kan samenwonen met mijn familie. En ik schenk mijn geld met veel plezier weg aan de wetenschapper die mijn ouders extra gezonde levensjaren kan bezorgen, en mezelf meer tijd kan geven om met mijn dierbaren door te brengen. Een miljoen is *overrated*, tijd en gezondheid *underrated*.'

'Vroeger zochten kopstukken elkaar daar echt op. De laatste die samen met mij die debatten deed, was Tom Van Grieken. Er is natuurlijk wel een wissel gebeurd binnen de partijen, al moet ik zeggen dat ik Bart De Wever daar nooit heb gezien. Georges-Louis Bouchez en ik zijn misschien de enige voorzitters die nog op studentendebatten aanwezig zijn, maar bij hem is het dan wel in het Frans.' (*lacht*)

U heeft Politieke Wetenschappen gestudeerd aan de VUB. Komt politiek in de praktijk overeen met wat er wordt voorgesteld in de opleiding?

'Helemaal niet. Politieke Wetenschappen is zeker een boeiende richting om een brede kijk te krijgen op politieke ideologieën en hoe onze democratie werkt, maar de realiteit achter hoe het spel gespeeld wordt is heel anders.'

'Op de universiteit geloof je dat wanneer je de krant leest, je mee bent met de actualiteit. Maar de relatie tussen de pers en de politiek is veel ingewikkelder. Wat kranten schrijven, is vaak maar een deel van het verhaal. Zij moeten zich ook maar baseren op hun telefoontjes en politici die proberen om overal hun eigen waarheid in te steken.'

Zijn de ideologische verschillen tussen de partijvoorzitters echt zo groot als wordt voorgesteld?

'Vaak worden de fundamentele verschillen in de media juist veel kleiner gemaakt. De pers heeft alleen oog voor het politieke spel, en dat is frustrerend. Niemand kijkt nog naar de reden achter het voorstel van een liberaal of een socialist, terwijl er gewoonweg ideologische principes aan de basis liggen.'

'Er heerst vaak onbegrip voor het feit dat partijen heel sterk van mening verschillen, terwijl we gewoon wezenlijk anders denken. N-VA'ers zijn in se misantroop: er is een wantrouwen ten aanzien van de mens. Dat zegt De Wever trouwens zelf. Een christendemocraat is filantropisch, de sociaal-liberaal gelooft in het vooruitgangsoptimisme.'

'In de pers wordt er ook te sterk gefocust op de profilering naar kiezers toe, terwijl het juist broodnodig is om een duidelijke ideologische koers te varen. Kiezers zijn wispelturiger geworden, maar voor een partij is de basisideologie een houvast om problemen mee aan te pakken. Als je elke dag een nieuwe richting inslaat, kom je ongeloofwaardig over.' ☹

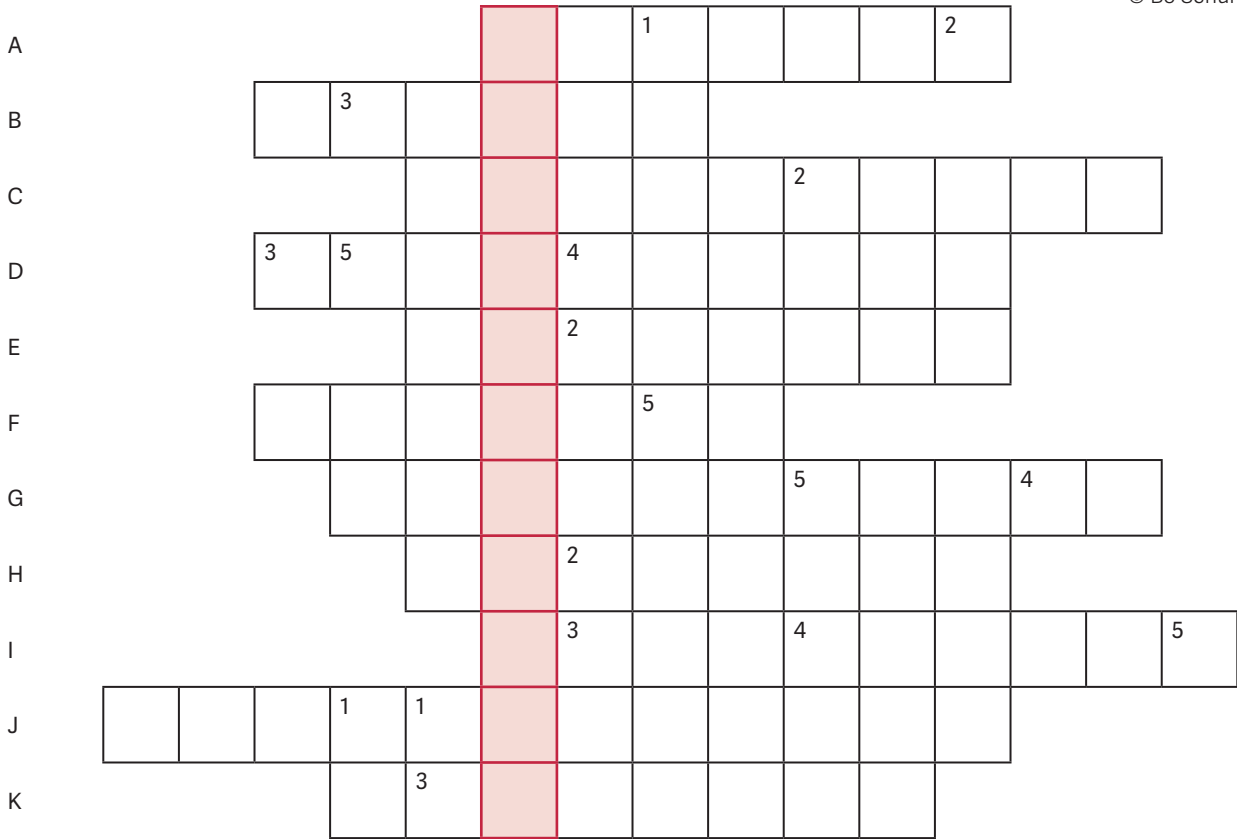
'De pers heeft alleen maar oog voor het politieke spel.'

© Sabine Mosman

Sjarels Crypto

© Bo Schurmans, Staf Van Aelten

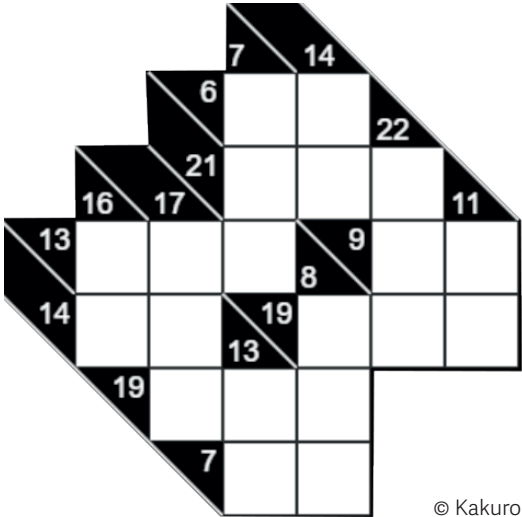

Opgaven

- A Bijbelse stad, berucht om hun frituursnacks
- B royale waarschuwing
- C pastoor voor stervende eenden
- D aandachtspunten tussen de Duitse maaltijd door
- E de tredes urineren! de ...
- F mannelijke muziknoot
- G servies van het volleybalteam
- H agressieve bloem
- I spijsverteringsstelsel doet aan ontspanning
- J muzikaal membraan
- K ultieme valsstrik

Kakuro

In elke rij moet de som van de getallen gelijk zijn aan het getal aan de bovenkant. Voor een kolom geldt hetzelfde voor het getal aan de linkerkant. Er mogen alleen maar cijfers van 1 tot en met 9 gebruikt worden en geen cijfers herhalen zich in een rij of kolom.

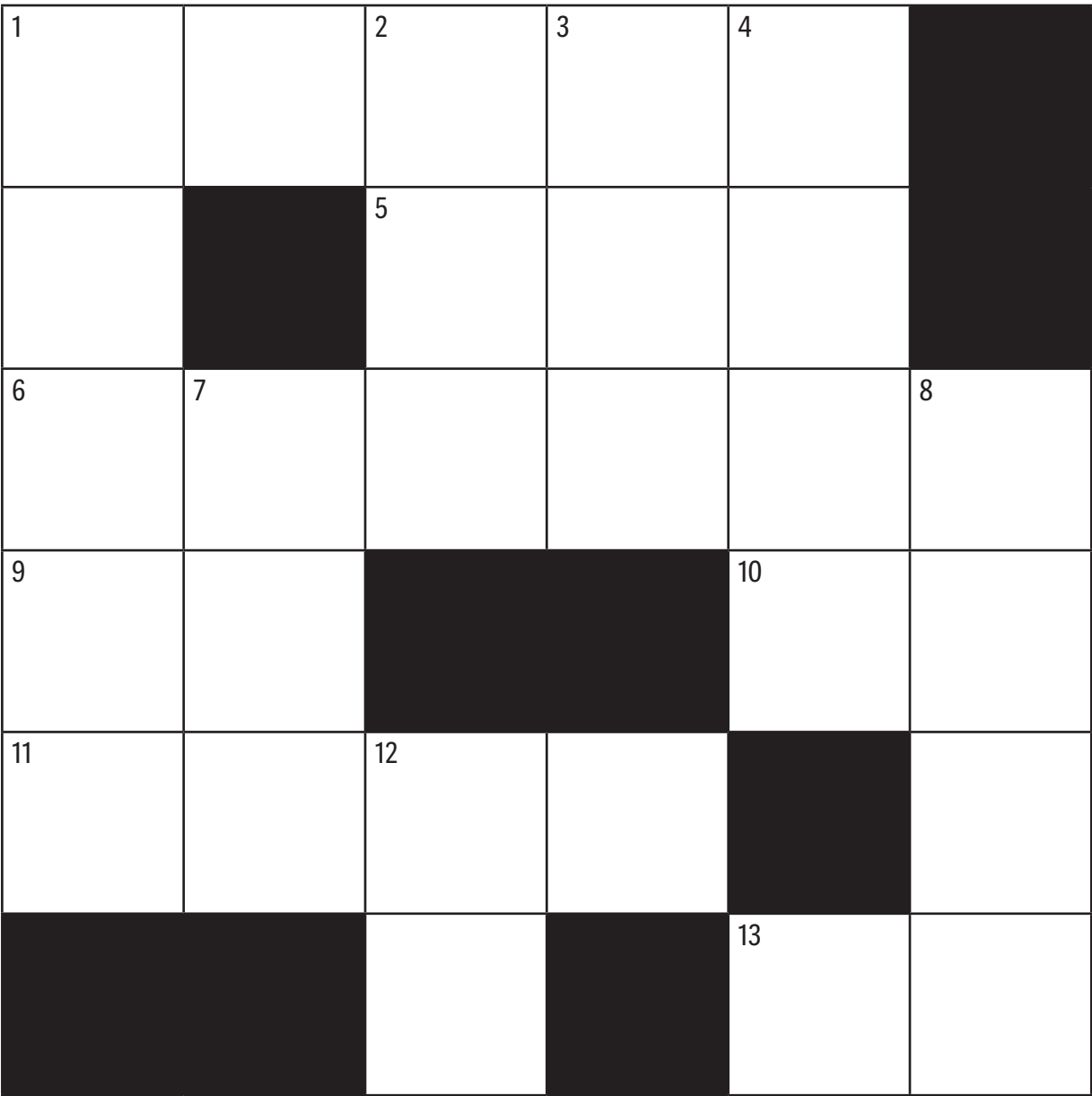
© Kakuro Online

win!

Veto mag twee vrijkaartjes voor Cinema ZED weggeven! Stuur het juiste mid-denwoord in voor zondag 1 maart naar puzzel@veto.be en wie weet mag jij er eentje in ontvangst nemen!

De winnaars van de vorige puzzel zijn Ghijs Kilani en Arno Ferson! Pro-ficiat. Cinema ZED neemt verder contact op met jullie.

Kruiswoordpuzzel

horizontaal

- 1 hebzucht / in zevenvoud
- 5 bij
- 6 astronomische lengte
- 9 Brusselse muziekzaal
- 10 achteraf
- 11 rigide
- 13 zoal

verticaal

- 1 net
- 2 clown
- 3 dier / rond je nek
- 4 meerdere enkelvoud
- 7 religieuze titel
- 8 goedkoop bier
- 12 formeel Nederlands

KU LEUGEN

KU Leugen is *Veto's* satirerubriek. Humoristen, memedeskundigen en draakstekers, wees welkom! Vind jij jezelf ook zo verschrikkelijk grappig? Stuur je grapjes en memes door naar **kuleugen@veto.be**.

Voor meer KU Leugen:
volg ons op Instagram!

Colofon

Elias Fret Hoofdreducteur en v.u.	
Kimberly Vrancken Adjunct-hoofdreducteur	
Femke Van Crombrugge Adjunct-hoofdreducteur	
Pieterjan Douchy Redacteur Onderwijs	
Jutta Heylen Redacteur Student	
Antonie Schoofs Redacteur Internationaal	
Noah Put Redacteur Opinie	
Guillaume Beauprez Redacteur Cultuur	
Pieter-Jan Bossuyt Redacteur Onderzoek	
Sabine Mosman Redacteur Foto	
Sousanna Zacharian Redacteur Illustratie	
Ines Vandebeek Redacteur TVeto	
Ella-Sofia Sneyers Verantwoordelijke Navraag	
Sidney Oe Verantwoordelijke Puzzel	
Simeon Duwel Verantwoordelijke Lay-out & IT	
Andreas Everaerts Verantwoordelijke Eindredactie	
Robin Geukens Verantwoordelijke Instagram	

Eindredactie Ella-Sofia Sneyers, Noah 'breken met het editopatriarchaat' Put, Kimberly Vrancken, Jutta Heylen, Elias Fret, Pieterjan Douchy, Antonie Schoofs, Judith Dodd, Pieter-Jan Bossuyt, Lita Oosterlynck, Andreas 'studenten wegwijzen maken in Leuven' Everaerts, Jokūbas Pilkis, Servaas Verhelst, Mabel As, Arthur Vits, Gwenaëlle Madile **Schrijvers** Maité Fabry, Elise De Ryck, Servaas Verhelst, Sidney Oe, Pieterjan Douchy, Zoë Bontoux, Elias Fret, Amélie Braem, Ines Vandebeek, Arthur Vits, Jutta Heylen, Kaat Vleugels, Bart Van Ginhoven, Gilles Decabooter, Antonie Schoofs, Willem Bakelants, Lien Forier, Noah Put, Isabela Rigolin Torres, Lisa van Leeuwen, Marthe Temst, Sidney Oe, Pieter-Jan Bossuyt, Gwenaëlle Madile, Servaas Verhelst, Rutger Hermans, Kaat Vleugels, Milo De Caluwe, Elize De Ryck, Emma De Pelsmaker, Silke Vuga, Kimberly Vrancken, Guillaume Beauprez **Vormgeving** Simeon 'de Leuvense student informeren!' Duwel **Fotografen** Willem Bakelants, Jutta Heylen, Gilles Decabooter, Lucia Vandenberghe, Sabine Mosman **Illustratoren** Sousanna Zacharian, Lien Forier, Lisa van Leeuwen, Servaas Verhelst **TVeto** Amélie Braem, Kareena Khara, Armani Snoeys, Sousanna Zacharian, Jutta Heylen, Ines Vandebeek **KU Leugen** Antonie Schoofs, Eef Pannekoek, Kimberly Vrancken, Pieterjan Douchy, Lien Forier **Cover** Sousanna Zacharian **Crypto** Sidney Oe, Bo Schurmans, Staf Van Aelten

Wil jij hier volgende keer ook tussenstaan? Kom dan naar onze redactievergaderingen op donderdag om 20u op 's Meiersstraat 5, 3000 Leuven, en beantwoord de vraag **'Wat vond je het beste dat Veto in 2025 gedaan heeft?'**

MICROCREDENTIALS

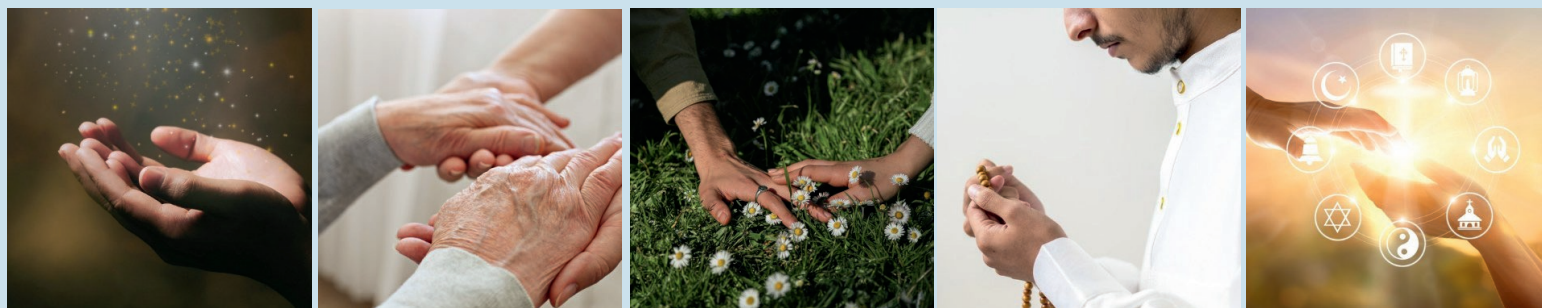
Korte opleidingstrajecten in theologie en religiewetenschappen

- ♦ Basisvormingen met certificaat
- ♦ Studeren op eigen tempo mogelijk, naast je andere studie of job
- ♦ Verschillende domeinen: reflectie en/of praktijk
 - ◊ jodendom, christendom, islam of interreligieuze dialoog (20 sp)
 - ◊ katholieke, christelijk-orthodoxe of islamitische spirituele zorg (40 sp)
 - ◊ traumasensitieve pastorale zorg en theologie (20 sp)

www.theo.kuleuven.be/nl/toekomstigestudenten/academies

MEER INFORMATIE:

Faculteit Theologie en Religiewetenschappen, Sint-Michielsstraat 4, 3000 Leuven

info.theologie@kuleuven.be

www.theo.kuleuven.be

tel: 016 32 38 28

